



ZOOMI – sujuvia siirtymiä edistämässä (S21674)

## **Malleja ja hyviä käytäntöjä siirtymien sujuvoittamiseen syksy 2020**

Raportti Sujuvat siirtymät -kokonaisuudessa syntyvistä malleista ja hyvistä käytännöistä

## Sisällysluettelo

Esipuhe.....	2
Johdanto.....	3
<b>A. Sujuva siirtymä koulutukseen .....</b>	<b>5</b>
Hakeutumisen ohjauspalvelut.....	5
Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen, koulutustutustuminen ja perehdyttäminen.....	6
Avoimet oppimisympäristöt .....	8
Hakeutumisvaiheen yhteistyö .....	8
Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus .....	9
<b>B. Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana .....</b>	<b>9</b>
Ohjausta tukevat työkalut .....	9
Ohjauspalvelut sekä ohjausta kehittävät uudet toimintatavat .....	11
Ohjaavan opettajuuden kehittyminen.....	13
HOKS ja henkilökohtaistaminen .....	14
Oppimisanalytiikka ja opiskelijan digijalanjälki .....	15
Työelämälähtöisyyttä tukevat toimintatavat.....	15
Muut uudet oppimisympäristöt ja digitaalisuus .....	16
Osaamisen tunnistaminen ja yksilöllisten opintopolkujen tukeminen.....	17
<b>C. Varhainen puuttuminen, keskeyttämisen tuki sekä jatkuva hakeutuminen.....</b>	<b>18</b>
Keskeyttämistilanteessa olevien opiskelijoiden tunnistaminen ja ohjaus.....	18
Opiskeluvalmiuksien sekä osallisuuden vahvistaminen .....	19
Työvaltaiset oppimisympäristöt.....	21
Opiskeluhoiltoa tukevat käytännöt ja mallit.....	21
Sisäisiä siirtymiä tukevat käytännöt.....	22
Jatkuvan hakeutumisen ohjaus.....	22
<b>D. Sujuva siirtyminen työelämään ja jatko-opintoihin.....</b>	<b>23</b>
Väyläopinnot ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun .....	24
Muut jatko-opintoihin siirtymistä tukevat mallit .....	25
Ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä edistävät mallit.....	27
Uraohjaus ja työhakutaitojen vahvistaminen .....	28
Työllistymisen tukeminen.....	29
<b>LIITE: Hankekuvaukset teemoittain .....</b>	<b>32</b>
A. Sujuva siirtymä koulutukseen .....	32
B. Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana.....	34
C. Varhainen puuttuminen, keskeyttäminen sekä jatkuva hakeutuminen .....	36
D. Sujuva siirtyminen työelämään ja jatko-opintoihin.....	39
<b>LIITE: Hankelistaus.....</b>	<b>43</b>

## Esipuhe

Tähän raporttiin on koottu malleja ja hyviä käytäntöjä, joilla on mahdollista tukea koulutukseen, koulutuksen aikana sekä työelämään tai jatko-opintoihin. Raporttiin kootut mallit ja käytännöt ovat syntyneet rakennerahastokauden Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Osuvaa osaamista -toimenpidekokonaisuuden sujuvat siirtymät -osion valtakunnallisissa hankkeissa sekä Zoomi-hankkeen koordinoimassa sujuvat siirtymät -verkoston alueellisissa hankkeissa.

Zoomi – sujuvia siirtymiä edistämässä -hanke (1.5.2019-31.12.2021) on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alainen ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama hanke. Zoomin tavoitteena on 1) Sujuvat siirtymät -verkoston ylläpito ja vahvistaminen, 2) hankeverkostolle suunnattu ohjaus, neuvonta ja koulutus, 3) verkoston kehittämistyön tueksi tehtävät selvitykset, 4) ajankohtainen tieto hankekokonaisuuden toteutumisesta sekä 5) Sujuvat siirtymät -kokonaisuuden toteutumisen arviointi. Hankkeen päätoteuttajana on Opetushallitus ja hankekumppanina toimii Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry.

Raportin tarkoituksena on kuvata, millaisiin sisältöihin ja teemoihin hyviä käytäntöjä ja malleja koordinoitavissa hankkeissa on syntynyt ja vahvistaa siten verkostoitumista sekä lisätä hankkeiden välistä yhteistyötä. Tarkoitus on havainnollistaa ja koota yhteen selkeästi tapoja, joilla voidaan edistää sujuvia siirtymiä koulutuksessa ja työelämään.

Sisällöt on jaoteltu Zoomi-hankkeessa käytettävien neljän pääteeman alle:

- A. Sujuva siirtyminen koulutukseen (36)
- B. Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana (72)
- C. Varhainen puuttuminen, keskeyttämisen tuki sekä jatkuva hakeutuminen (47)
- D. Sujuva siirtyminen työelämään ja jatko-opintoihin (67)

Kunkin pääteeman alla mallit ja hyvät käytännöt on selkeyttämisen tueksi jaoteltu vielä osateemojen alle. Jokainen osateema kokoaa yhteen, miten kyseisellä teemalla voidaan edistää sujuvan siirtymän toteutumista. Lisäksi raportin loppuun on koottu koordinoitavat hankkeet teemoittain hankekokonaisuuden hahmottamiseksi.

Sujuvat siirtymät -verkostoon kuuluvissa koordinoitavissa hankkeissa on tällä hetkellä käynnissä 27 hanketta. Zoomi – Sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohanke on jatkohanke edelliselle koordinaatiohankkeelle, kaiken kaikkiaan koordinoituja hankkeita on ollut 87. Jatkohankkeen aikana luotuja hanketuloksia on dokumentoitu tähän raporttiin 64 kappaletta. Lisäksi raportista löytyy kaikki edellisen koordinaatiohankkeen aikana kerätyt Sujuvat siirtymät -osion tulokset (158 käytäntöä, määrä päivitetty ja tarkistettu tätä raporttia varten), joten raportti on kattava katsaus koko rahoituskauden aikaisiin Arjen arkin menetelmäpankkiin kuvattuihin tuotoksiin. Jatkohankkeen ajalta raporttiin on sisällytetty myös muutamia sellaisten ESR-hankkeiden tuloksia, jotka eivät kuulu Sujuvat siirtymät -osioon, mutta tukevat silti kokonaisuuden tavoitteita.

Raporttiin koottuihin sisältöihin on lisätty linkki Arjen arkin menetelmäpankkiin lisätietoihin tutustumista varten. Hyvän käytännön tai toimintamallin otsikon perässä on myös hankkeen nimi sulkeissa. Zoomin aikana koottuja malleja ja hyviä käytäntöjä löydät myös Arjen arki -sivuston menetelmäpankista klikkaamalla avainsanapilvestä avainsanaa ”sujuvat siirtymät”. [www.arjenarkki.fi/menetmapankki](http://www.arjenarkki.fi/menetmapankki)

Työniloa ja innostusta raportin sisältöön tutustumisessa ja rohkeutta verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

Susanna Ågren  
menetelmäkehittäjä, SAKU ry

Maria Käkelä  
verkostokoordinaattori, SAKU ry

## Johdanto

Tähän raporttiin on koottu malleja, joita on arvioitu Zoomin aikana arviointiprosessilla sekä joita Sujuvat siirtymät -verkoston hanketoimijat ovat dokumentoineet Arjen arkin menetelmäpankkiin ([www.arjenarkki.fi/menetelmapankki](http://www.arjenarkki.fi/menetelmapankki)).

Zoomi-hanke hyödyntää Sujuvat siirtymät -hankeverkostossa luotujen mallien ja hyvien käytäntöjen keräämiseen SAKU ry:n arjenarkki.fi-sivuston menetelmäpankkia ([arjenarkki.fi/menetelmapankki](http://arjenarkki.fi/menetelmapankki)). Menetelmäpankki on tarkoitettu opiskeluhyvinvoinnin suunnittelun ja toteutuksen tueksi ammatillisessa koulutuksessa. Menetelmäpankkiin kootaan malleja ja hyviä käytäntöjä, joilla voidaan edistää hyvinvointia oppimisympäristöissä.

### Mikä on malli?

Mallille on määritelty seuraavat kriteerit:

- Hankkeen tuotos, joka on pilotoitu ja joka on mallinnettu niin hyvin, että sen voi ottaa käyttöön mallin kuvauksen ja materiaalien avulla.
- Keskeinen ajatus on, että malli on sellaisenaan valtakunnallisesti levitettävissä.

Menetelmäpankkiin dokumentoituihin malleihin liitetään paikallisia sovellutuksia ja käyttöönotkokokemuksia mallista. Nämä paikalliset sovellutukset ovat *hyviä käytäntöjä*. Hyvät käytännöt liitetään malliin esimerkiksi *mallin* käytöstä.

Zoomissa on päädytty tekemään edellä oleva jako mallin ja hyvän käytännön välille, jotta voidaan painottaa Zoomin raportoinnissa valtakunnallista levitettävyyttä. Zoomi-hanke raportoi eteenpäin mallit, joiden avulla voidaan esittää suosituksia sujuvien siirtymien takaamiseen koulutusasteelta toiselle, koulutuksen aikana ja siirryttäessä työelämään. Hyvät käytännöt toimivat tässä paikallisina esimerkkeinä.

### Miten menetelmäpankkiin dokumentoidaan malleja ja hyviä käytäntöjä?

Mallin ja käytännön lisääminen menetelmäpankkiin edellyttää käyttäjätunnuksen luomista. Rekisteröitynyt ja palveluun kirjautunut käyttäjä voi lisätä menetelmäpankkiin malleja, hyviä käytäntöjä sekä hankkeita. Käyttäjän omalla sivulla pääset muokkaamaan tietojasi sekä lisäämään malleja, hyviä käytäntöjä sekä hankkeita.

Tunnukset menetelmäpankkiin pääsee luomaan täältä: [arjenarkki.fi/user/register](http://arjenarkki.fi/user/register). Tunnusten luomisen jälkeen hanketoteuttaja voi kirjautua tunnuksilla menetelmäpankkiin ja käyttäjän oma sivu löytyy kirjautuneille käyttäjille menetelmäpankin etusivun oikeasta yläkulmasta.

Jos hankkeessa on luotu tuotos, josta on laadittu hyvät käyttöohjeistukset, siitä on laajat käyttökokemukset ja sille on laadittu paikallisia hyviä käytäntöjä sekä joka on valmis valtakunnallisesti levitettäväksi, dokumentoidaan sen menetelmäpankkiin mallina. Jos hankkeella taas on erittäin hyvä paikallinen käytäntö, mutta mitä ei sellaisenaan pysty vielä ottamaan organisaationne ulkopuolella käyttöön, se dokumentoidaan menetelmäpankkiin hyvänä käytäntönä.

Menetelmäpankkiin kuvataan malli seuraavasti:

- Nimi: mallia kuvaava, ytimekäs, mielenkiintoa herättävä
- Mallin tavoite ja kohderyhmä

- Kuvaus mallin sisällöistä ja toimenpiteistä
- Kuvaus käyttöönosta (henkilöstön motivointi ja perehdytys, markkinointi ja perehdytysmateriaalit)
- Resurssit ja käyttöönotto
- Tulokset ja mittarit
- Yhteystiedot
- Malliin liittyvät linkit ja liitteet

Ohjeet menetelmäpankin käyttöön löytyy täältä: [arjenarkki.fi/menetelmapankki/ohjeet](http://arjenarkki.fi/menetelmapankki/ohjeet)

### Miten malleja arvioidaan?

Zoomi-hankkeessa hyödynnetään hankkeiden tulosten arvioinnissa kaksivaiheista arviointiprosessia. Arviointiprosessin tavoitteena on auttaa ja tukea kehittämishankkeissa hankkeissa syntyvien mallien juurruttamista ja levittämistyössä. Arviointimallin avulla kehittämishankkeet saavat sekä vertaistoimijoilta että Zoomi-hankkeen muodostamalta asiantuntijaverkostolta vinkkejä ja kehittämissuhteita mallin kehittämistyöhön.

Koko arviointiprosessin tarkoituksena on tukea hanketoimijoita ja auttaa kehittämään malleja sekä edistää kehittämissuhteissa syntyvien uusien toimintamallien valtakunnallista käyttöönottoa.

#### 1) Vertaisarviointi

Kehittämishankkeet kokoontuvat vertaisarvioinnin työpajaan. Työpajassa hanketoimijat esittelevät mallinsa muille osallistujille ja yleisö hyödyntää esityksen aikana muistiinpanojensa tukena mallin arviointilomaketta. Toisessa osuudessa työpajan osallistujat jaetaan pienryhmiin ja jokainen ryhmä arvioi mallin laadullisia kriteerejä hyödyntäen.

#### 2) Asiantuntija-arviointi

Asiantuntija-arvioinnin työpaja koostuu Zoomi-hankkeen hanketoimijoista sekä erikseen kutsutuista asiantuntijoista. Asiantuntijat arvioivat vertaisarvioinneissa syntyneitä mallien levitettävyyttä valtakunnallisesti

Katso tarkempi arviointiprosessin kuvaus menetelmäpankista: [arjenarkki.fi/zoomin-arviointimalli](http://arjenarkki.fi/zoomin-arviointimalli)

## A. Sujuva siirtymä koulutukseen

Zoomi-hankkeen koordinoimissa hankkeissa on syntynyt tähän mennessä 34 käytäntöä tai mallia koulutukseen siirtymisen tueksi. Näissä hanketuloissa keskiössä on ollut pohtia, millä tavalla esimerkiksi hakeutumisen ohjauspalveluilla, hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisella ja hakeutumisvaiheeseen liittyvällä eri tahojen (oppilaitokset, kunta, ohjaamot) yhteistyöllä voitaisiin sujuvoittaa koulutukseen siirtymistä. Zoomin jatkohankkeen aikana uusia sisältöjä tämän alle on syntynyt 5 kappaletta.

Koulutukseen siirtymisen merkitys tulee korostumaan oppivelvollisuuden laajentumisen myötä ja osittain tätä tukee myös koordinoituissa hankkeissa luodut jatkuvaan hakuun liittyvät hanketulokset. Erilaisten avointen oppilaitosten ympäristöt ja toimintatavat vastaavat osaltaan tähän kysymykseen. Jatkuvaan hakuun liittyviä hanketuloja esitellään tarkemmin teeman C. ”Varhainen puuttuminen, keskeyttämisen tuki sekä jatkuva hakeutuminen” alla.

### Hakeutumisen ohjauspalvelut

Peruskoulusta toiselle asteelle -hakeutumisvaiheeseen tuotettiin paljon käytäntöjä edellisen Zoomi-koordinaatiohankkeen aikana. Nämä käytännöt pitivät sisällään niin laajempaa haku- ja koulutusneuvontaa (esim. Lapin koulutusneuvonta), ohjausprosessien kuvauksia (esim. SISU-hanke ja valma-koulutuksen hakuprosessin kuvaus) kuin myös käytäntöjä henkilökohtaisempaan kohtaamiseen ja ohjaamiseen (nivelvaihepo, etsivän nuorisotyön hyödyntäminen jne.).

Malleja tähän ei ole vielä kuvattu menetelmäpankkiin, mutta useat näistä käytännöistä olisi laajennettavissa valtakunnallisiksi malleiksi.

#### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- [Lapin koulutusneuvonta](#) (Lapin TNO-palvelut)  
Lapin koulutusneuvonta -palvelussa verkkoneuvojat auttavat, kun henkilö miettii vaihtoehtoja koulutukseen, työhön ja tulevaisuuteen. Mietinnässä voi olla ammatillinen koulutus, lukio tai korkeakoulu, oppisopimus tai töiden haku.
- [Varusmiesten tavoittaminen nivelvaiheessa](#) (Suunnitelma B)  
Varusmiestoimikunta järjestää Kainuun Prikaatissa kaksi kertaa vuodessa VMTK-päivät, joissa oppilaitosten ja työelämän toimijoiden on mahdollista tavoittaa kaikki prikaatissa palvelustaan suorittavat (n. 3000 henkeä). Samalla tapaa myös prikaatissa työskentelevät ja nivelvaiheohjauksesta huolehtivat sosiaalikäyttäjät.
- [Jalkautuva koulutusneuvonta](#) (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Siirtymät sujuviksi (SISU) -hanke pilotoi Oulun keskustassa sijaitsevassa kauppakeskus Valkeassa jalkautuvaa koulutusneuvontaa vuonna 2017. Tavoitteena oli koulutuksellisten siirtymien sujuvoittaminen etenkin hakeutumisvaiheessa.
- [Valma-koulutuksen hakuprosessikuvaus ja haastattelumalli](#) (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Uuteen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen (VALMA) tarvittiin selkeä ja strukturoitu malli monivaiheisen hakuprosessin sujumiseen. Toimintamallilla varmistetaan yhtenäinen toimintatapa ja sen saumaton kulku.
- [Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa](#) (Opintie sujuvaksi)  
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.
- [Oppikorjaamolta matalan kynnyksen ohjausta nuorille ja aikuisille](#) (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Oppikorjaamolle tullaan kysymään maakunnan koulutustarjonnasta, pohtimaan alavalintaa tai tekemään hakuja koulutuksiin. Oppikorjaamalla tehdään sujuvaa yhteistyötä aikuiskoulutuksen ja nuorten koulutuksen välillä. Asiakkaan kanssa voidaan heti aloitusvaiheessa pohtia hänelle sopiva koulutusmuoto.
- [Sujuva siirtymä opintoihin Sedu](#) (Siirtymät sujuviksi SISU)

Siirtymät sujuviksi, Sisu-hankkeen ohjaajat tarjoavat ohjauspalvelua ennen opiskelun alkua tai opiskelun aikana. Siirtymäohjausta tarvitaan hakuaikana, alan vaihdon, koulutusmuodon vaihdon tai yksilöllisen opintojen etenemisen mahdollistajana. Siirtymäohjauksessa tehdään aina moniammatillista yhteistyötä.

- **[NOPO – nivelvaiheen opinto-ohjauksen malli](#)** (Nuorisotakuusta toimeen)  
Mallissa ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaaja toimii perusopetuksen opinto-ohjaajan toisena kätenä ja lisäresurssina. Toisen asteen opinto-ohjaaja jalkautuu perusopetuksen tueksi ja kulkee niiden opiskelijoiden rinnalle, jotka tarvitsevat esimerkiksi alavalinnoissa enemmän tukea.
- **[Etsivä nuorisotyöntekijän kouluyhteistyö](#)** (Nojat)  
Toimintamallin tavoitteena on luoda avoin ja toimiva matalan kynnyksen yhteys nuorten ja etsivän nuorisotyöntekijän sekä lähettävän ja vastaanottavien oppilaitosten välille. Toimiva vuorovaikutus tukee nivelvaihesiirtymiä ja mahdollistaa ennaltaehkäisevän palveluun ohjauksen.
- **[Hakeutumisvaiheen palvelumalli toisen asteen ammatilliseen koulutukseen](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
WinNovassa on kehitetty hakeutumisvaiheen palvelumalli vuosina 2015 ja 2016. Toimintamalli on käytössä ja edesauttaa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneita nuoria ja aikuisia hakeutumaan soveltuviin opintoihin WinNovaan. Palvelumallin kuvauksessa on täsmennetty eri toimijoiden roolit hakeutumisvaiheen toiminnoissa.
- **[Konnat kouluun](#)** (Tsetanes Naal)  
Konnat kouluun on ohjausprosessi, johon ohjautuu vankilan sisältä romanitaustaisia nuoria, jotka ovat vapautumassa tai siirtymässä avolaitokseen/koevapauteen noin puolen vuoden sisällä sekä ovat kiinnostuneita edistämään koulutus- ja työllisyysasioita.
- **[Ohjaus- ja oppimiskahvila romaneille](#)** (Tsetanes Naal)  
Tavoitteena on vahvistaa nuorten koulutusta, kouluttautumista ja työllistymistä. Tavoitteena on, että toimialueen koulutusorganisaatiot ja TE-keskukset käyvät esittelemässä kahvilassa paikallisia koulutus- ja työmahdollisuuksia ja palveluja. Ohjaus- ja oppimiskahvilat kokoontuvat säännöllisesti 2-4 kertaa kuukaudessa.
- **[Romanityöntekijä tukena Ohjaamossa](#)** (Tsetanes Naal)  
Ohjaamon kanssa yhteistyössä sovitaan alueen tarpeisiin sopiva sapluuna romanityöntekijän osallistumisesta Ohjaamossa romaninuorten tavoittamiseksi ja kohtaamiseksi. Romanityöntekijä tulee mukaan neuvonta- ja päivystystyöhön työpari-periaatteella (romanityöntekijä yhdessä pääväestöä edustavan työntekijän kanssa).

## Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen, koulutustutustumisen ja perehdyttäminen

Koordinoiduissa hankkeissa on koettu ilmeisen tärkeäksi ammatillisiin oppilaitoksiin hakeutuvien henkilökohtainen ohjaaminen sekä perehdyttäminen haettaviin aloihin ja koulutukseen.

Koulutukseen tutustumisen tueksi on laadittu SOPU – Sujuvat omat polut -hankkeessa malli, joka pitää sisällään muun muassa ohjeistuksen tutustujan perehdytyksen sekä ohjeistuksen itse tutustujalle koulutukseen tutustumiseksi. Jälkimmäisellä pyritään saamaan tutustuja kokemaan itsensä tervetulleeksi sekä toisaalta myös tuetaan oikeaa alavalintaa. Lisäksi Vetovoimalla-hankkeessa on kehitetty ohjausmalli erityisen tuen oppilaiden ja opiskelijoiden ohjaukseen toisen asteen opintoihin hakeutuessa. Mallit löydät täältä:

### **[KOULUTUKSEEN TUTUSTUMINEN - Tutustujan perehdytys ja Tervetuloa tutustumaan koulutukseen -ohje](#)** (SOPU)

Yksilöllinen koulutukseen tutustumisen tueksi on laadittu SOPU – Sujuvat omat polut -hankkeessa malli, joka pitää sisällään muun muassa ohjeistuksen tutustujan perehdytyksen sekä ohjeistuksen itse tutustujalle koulutukseen tutustumiseksi. Jälkimmäisellä pyritään saamaan tutustuja kokemaan itsensä tervetulleeksi sekä toisaalta myös tuetaan oikeaa alavalintaa. Lisäksi Vetovoimalla-hankkeessa on kehitetty ohjausmalli erityisen tuen oppilaiden ja opiskelijoiden ohjaukseen toisen asteen opintoihin hakeutuessa. Mallit löydät täältä:

Yksilöllinen koulutukseen tutustumisen tueksi on laadittu SOPU – Sujuvat omat polut -hankkeessa malli, joka pitää sisällään muun muassa ohjeistuksen tutustujan perehdytyksen sekä ohjeistuksen itse tutustujalle koulutukseen tutustumiseksi. Jälkimmäisellä pyritään saamaan tutustuja kokemaan itsensä tervetulleeksi sekä toisaalta myös tuetaan oikeaa alavalintaa. Lisäksi Vetovoimalla-hankkeessa on kehitetty ohjausmalli erityisen tuen oppilaiden ja opiskelijoiden ohjaukseen toisen asteen opintoihin hakeutuessa. Mallit löydät täältä:

### **[Vaativan erityisen tuen nivelvaiheen ohjausmalli](#)** (Vetovoimalla)

Ohjausmallin avulla voidaan tarjota yksilöllistä tukea peruskoulun onnistuneeseen loppuunsaattamiseen, nivelvaiheen sujuvaan ylittämiseen, oman opintosuunnan löytämiseen ja opinnoista suoriutumiseen. Mallissa korostuu ohjauksen ja erityisopetuksen yhteistyö ja jaettu asiantuntijuus.

Tämän mallin lisäksi SOPU-hankkeessa on kuvattu hyviä käytäntöjä, jotka osoittavat, miten koulutukseen tutustumista on toteutettu hankkeen aikana käytännön tasolla. SOPU-hankkeen käytäntöjen lisäksi Sujuva siirtymät -hankkeissa on kehitetty vertaisryhmätoimintaa (Vetovoimala) tutustumisten edistämiseksi sekä aiemman koordinaatiohankkeen aikana mm. koulutuskokeilu- ja orientaatiojaksoja.

### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **[KOULUTUKSEEN TUTUSTUMINEN - Tutustujan perehdytys](#)** (SOPU)  
Koulutukseen tutustujan perehdytysohjeella tuetaan laadukkaana sekä mielekkään yksilöllisen koulutukseen tutustumisjakson järjestämistä. Tällä tutustujan perehdytysohjeella pyritään ohjeistamaan koulutukseen tutustumista koko sen prosessin ajan. Yhtenäisellä, kaikille avoimella ohjeella varmistetaan tutustumisen laatua.
- **[KOULUTUKSEEN TUTUSTUMINEN - Tervetuloa tutustumaan koulutukseen -ohje](#)** (SOPU)  
Ohje sisältää ammatilliseen koulutukseen tutustujalle keskeisimmät huomioon otettavat asiat onnistuneen, mielekkään koulutukseen tutustumisjakson sujumiseksi. Yksilöllisellä koulutukseen tutustumisella tuetaan koulutukseen hakeutujan oikeaa alavalintaa. Tällä tutustujan perehdytysohjeella pyritään myös madaltamaan kynnystä koulutukseen tutustumiseen lähtemiseksi.
- **[KOULUTUKSEEN TUTUSTUMINEN - Tehtäviä koulutukseen tutustujalle](#)** (SOPU)  
Minustako Amis? – tehtävät on tarkoitettu ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneelle.
- **[Vetovoimalan vertaisryhmätoiminta nivelvaiheessa](#)** (Vetovoimala)  
Vertaisryhmätoimintaa on Vetovoimਾਲassa pilotoitu Oulussa, Mikkelissä, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Tavoitteena on ollut tukea siirtymistä perusasteelta toiselle asteelle. Tuettua siirtymistä tietyille oppilaille on tehtävä jo riittävän varhain. Tukea tarvitsevat oppilaat tarvitsevat siirtymävaiheeseen poikkeuksellisen paljon tukitoimia ja ryhmiin on valittu nuoria, joiden katsotaan hyötyvän lisäohjauksesta.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Koulutuskokeilu SLK:ssa](#)** (Taitava – Tulevaisuuden osaajat)  
Datanomiksi tai merkonomiksi haluava nuori ottaa yhteyttä ja häntä pyydetään lähettämään vapaamuotoinen hakemus todistuskopioineen. Mukaan voi laittaa myös puollon nykyisen oppilaitoksen opinto-ohjaajalta tai esimerkiksi Ohjaamon työntekijältä. Jos sopivassa ryhmässä on tilaa, opinto-ohjaaja järjestää kahden tai kolmen päivän koulutuskokeilun.
- **[AMIS9](#)** (EMOK)  
Saattelun ja AMIS9-toiminnan tarkoituksena on ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä tukemalla sopeutumista uuteen elämäntilanteeseen. Saattelutoiminnalla ehkäistään mahdollisia opintojen keskeytyksiä ja tuetaan nuoren itsenäistymistä sekä sujuvaa siirtymää.
- **[Sedu Ähtäri kolmen alan yhteinen orientaatiojakso aloittaville opiskelijoille](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Sosiaali- ja terveys-, koti- ja puhdistuspalvelu- sekä hotelli-, ravintola- ja catering alojen yhteisessä orientaatiojaksossa oli tavoitteena tehdä HOPS keskustelut, lähtötasotestit ja ryhmään kiinnittyminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Mahdolliset siirtymät alalta toiselle jo orientaatiojakson aikana otettiin huomioon.
- **[Koulutustutustuminen ja tutkinnon osan suorittamisen -toimintamalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Toimintamallissa on kuvattu koulutustutustuminen ja tutkinnon osan suorittamisen vaiheet opiskelijan siirtymätilanteessa. Toimintamalli perustuu henkilökohtaistamisen periaatteelle, lähtee opiskelijan tarpeesta ja pyrkii ratkaisemaan yksilön ammatinvalintaan liittyvän solmun. Tällä hetkellä toimintamallia on käytetty siirtymätilanteissa olevien opiskelijoiden kanssa, mutta malli soveltuu myös opiskelijan työllistymisen edistämiseen ja tutkinnon laajentamiseen
- **[Työkaluja ja tehtäviä oman unelmatulevaisuuden rakentamiseen](#)** (NAKS)  
Kirja kirjoitettiin avuksi oman reitin suunnitteluun. Siitä löytyy työkaluja tulevaisuuden rakentamiseen: Tarkastelemme missä olet tällä hetkellä, mitä tarvitset, jotta pääset tavoitteisiisi. Lisäksi se sisältää tarinoita ja videoita muista unelmoijista ja osaajista sekä hauskoja tehtäviä, jotka auttavat tulevaisuuden rakentamisessa.
- **[Omaan elämään -opas](#)** (Nojat)  
Oppaaseen on koottu lyhyesti perusasioita toisen asteen opintoja ja/ tai itsenäistä elämää aloittaville alueen nuorille. Oppaassa painottuvat konkreettiset sekä paikalliset/ seudulliset tiedot. Opas jaetaan peruskoulun päättävälle ja muille siitä hyötyville mm. etsivän nuorisotyön asiakkaille, työpajatoiminnasta koulutukseen siirtyville nuorille.
- **[Oma polku -väittämäkortit](#)** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)



Oma polku -väittämäkortit on suunnattu työkaluksi erityisesti peruskoulujen opinto-ohjaajille, mutta niitä voivat, mutta niitä voivat hyödyntää kaikki, jotka haluavat herättää keskustelua ja ajattelua ammateista, oppimistavoista ja työelämätaidoista.

## Avoimet oppimisympäristöt

Avointen oppimisympäristön luominen on keskusteluttanut paljon sujuvien siirtymien mahdollistamisen näkökulmasta. Edellisen koordinaatiohankkeen aikana AAVA – Avoin väylä ammattiin -hankkeessa luotu Avoimet ammatilliset opinnot -palvelu on päässyt jatkokehitykseen uuden Zoomin koordinoitavissa hankkeissa. Palvelu tarjoaa vaihtoehdoisen ja joustavan tavan nuorelle tai aikuiselle hankkia opinnoissa tai työelämässä tarvittavaa osaamista hyödyntämällä eri oppilaitosten kaikille avointen opintojen tarjontaa. Verkosta löytyvän sivuston hyödyntämiseen on luotu palvelupolku, joka kuvaa, millä tavalla sivustoa voidaan hyödyntää valtakunnallisesti ja edistää ammatillisen osaamisen kertymistä. Mallin kuvaus löytyy täältä:

### [Palvelupolku - Näin toimit Avoimet ammatilliset opinnot -palvelussa](#) (Avoimet ammatilliset opinnot) MALLI

Avoimet ammatilliset opinnot -palvelu tarjoaa vaihtoehdoisen ja joustavan tavan nuorelle tai aikuiselle hankkia opinnoissa tai työelämässä tarvittavaa osaamista hyödyntämällä eri oppilaitosten kaikille avointen opintojen tarjontaa. Palvelupolku sisältää ohjeita, vinkkejä ja opastusvideoita.

Edellisen Zoomin aikana Oma reitti -hankkeessa luotiin myös oma avoimen ammattiopiston käytäntö erityisesti keskeyttämisvaarassa oleville opiskelijoille.

### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- [Avoin ammattiopisto](#) (Oma reitti)  
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.
- [Avoimet ammatilliset opinnot -palvelu](#) (AAVA - Avoin väylä ammattiin)  
Avoimet ammatilliset opinnot -palvelu tarjoaa vaihtoehdoisen ja joustavan tavan nuorelle tai aikuiselle hankkia opinnoissa tai työelämässä tarvittavaa osaamista hyödyntämällä eri oppilaitosten kaikille avointen opintojen tarjontaa. Opiskelu tapahtuu verkossa joko itsenäisesti tai oppimisen ohjaajan johdolla.
- [Avoimet ammatilliset opinnot -palvelun käyttöönoton ohjeet](#) (AAVA - Avoin väylä ammattiin)  
Avoimet ammatilliset opinnot -palvelun ([www.avoimetammatillisetopinnot.fi](http://www.avoimetammatillisetopinnot.fi)) käyttöönoton ohjeet on suunnattu oppilaitoksille, jotka ovat kiinnostuneita tarjoamaan palvelun kautta kaikille avoimia ammatillisia opintoja.

## Hakeutumisvaiheen yhteistyö

Sujuvat siirtymät -osoiden hankkeissa on pyritty edistämään myös peruskoulujen ja toisen asteen yhteistyötä. Tällä teemalla on hyvin paljon päällekkäisyyksiä edellisten teemojen kanssa, mutta selkeimmin tätä yhteistyötä on edistetty esimerkiksi näissä käytännöissä. Urapeli on hyvä esimerkki siitä, miten pelillistämällä voidaan helpottaa peruskoulun valintavaihetta.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinaatio -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- [Toimintatapa oppilaitosyhteistyöhön](#) (Suunnitelma B)  
Yhteistyömalli, jonka tarkoitus on vuosittain varmistaa oppilaitosvierailu vapaan sivistystyön oppilaitoksesta alueen lukioihin. Oppilaitoksessa jaetaan vastuulukiot opettajien kesken ja jokainen vastaa yhteistyöstä omaan lukioonsa joko opinto-ohjaajan, rehtorin tai lukio-opettajan kautta.
- [Uudistettu kumppanuussopimus Lapin TNO-palveluista 2017](#) (Lapin TNO-palvelut)

Kumppanuussopimuksella on sitouduttu yhteistyön jatkamiseen ja vahvistamiseen elinikäisten TNO-palvelujen toteuttamisessa, markkinoimisessa ja kehittämisessä Lapin alueella. Sopimuksen mukaisesti lappilaisille ihmisille ja työelämälle tarjotaan helpommin saavutettavia, tasapuolisia ja laadukkaita palveluja ura- ja koulutussuunnitteluun sekä koulutusmahdollisuuksien ja tukimuotojen selvittelyyn.

- **Urapeli - pelillistäminen ammattiopiston ja peruskoulujen välisessä yhteistyössä** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)  
Urapelin konkreettisenä tavoitteena oli saada yläkoululaiset etsimään omien unelmiensa ja vahvuuksiensa kautta tietoa ammattiopinnoista KSAOilla. Samalla haluttiin edistää oppilaitosten välistä yhteistyötä niin, että se edistäisi koulutusreformin keskeisiä aiheita; työelämälähtöisyyttä, moniammatillisuutta ja yrittäjämäistä toimintaa.

## **Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus**

Ammatillisen koulutuksen teknologia-alojen vetovoimaisuuden edistämiseen on luotu käytäntöjä kahdessa edellisen Zoomi-hankkeen koordinoimassa alueellisessa Sujuvat siirtymät -hankkeessa.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **Ammatillisen koulutuksen vetovoima** (VetoVoimaa teknologia-aloille Varsinais-Suomessa)  
Oppaassa kuvataan yksityiskohtaisesti, miten nuoret saadaan mukaan markkinointia suunnittelemaan, miten yritykset voivat enemmän olla mukana oppilaitoksen arjessa ja mitä esimerkiksi ovat teknologiasynttärät.
- **Teknologia-alaisten vetovoimaisuuden lisääminen** (PURE STEEL)  
Yritysten nettisivuja brändättiin uudelleen, sillä vanhat sivut pitivät yllä vanhanaikaista kuvaa metallialasta: ne olivat ”likaiset ja raskaat”. Yhteistyöyrityksiin järjestettiin yläkoululaisille yritysvierailuja. Yläkoululaisille järjestettiin teemapäiviä ammattiopistolla. Lisäksi oppilaitoksessa järjestettiin avointen ovien päivät huoltajille.
- **Metallialan markkinointivideot** (PURE STEEL)  
PURE STEEL-hanke työsti yhdessä alueen kone- ja metallialan yritysten kanssa metallialan imagovideon, jonka tarkoitus on tuoda esille metallialan nykypäiväistä kuvaa ja rikkoo ennakkoluuloja. Lisäksi hanke toteutti esittelyvideon Pohjois-Karjalan ammattiopiston ja Pohjois-Karjalan aikuisopiston kone- ja metallialasta.
- **Kone-metallialan uratarinat** (PURE STEEL)  
PURE STEEL -hankkeessa luotiin kone- ja metallialaan kohdistuvia ennakkoluuloja rikkovia uratarinoita, joissa alaa opiskelleet ja työllistyneet nuoret kuvaavat omia polkujaan työelämään.

## **B. Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana**

Zoomin koordinoimissa hankkeissa on luotu 68 mallia tai käytäntöä henkilökohtaistamisen ja opiskelun aikaisen ohjauksen tueksi. Tähän on laadittu erilaisia ohjausta tukevia työkaluja, ohjausta kehittäviä uusia työskentely- ja toimintatapoja, pohdittu ohjaavaa opettajuutta sekä laadittu ohjeistuksia henkilökohtaistamisen, osaamisen tunnistamisen ja hoksauksen tueksi. Lisäksi ohjauksen kehittämiseksi on luotu uudenlaisia oppimisympäristöjä ja pohdittu muun muassa työelämälähtöisten oppimisympäristöjen toteuttamista. Zoomin jatkohankkeen aikana uusia sisältöjä tämän teeman alle on syntynyt 11 kappaletta.

### **Ohjausta tukevat työkalut**

Toisen asteen koulutuksen aikaiseen ohjaamiseen on luotu runsaasti työkaluja Sujuvat siirtymät -osion aikana. Nämä työkalut ovat enemmän esimerkkejä paikallisista käytännön sovelluksista, mutta osa niistä on varmasti myös muokattavissa valtakunnallisesti hyödynnettäviksi.

Nykyisen Zoomi-koordinaatiohankkeen aikana on laadittu työkaluja ohjauksen teemavuositaisen suunnittelun avuksi sekä toisaalta erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen. Aiemman koordinaatiohankkeen aikaiset käytännöt liittyvät ryhmäyttämiseen, vertaisvalmennukseen, osaamisen seuraamiseen ja toimintakyvyn arviointiin.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **[OHJAUS JA TUKI - Ohjauksen teemavuosi](#)** (SOPU)  
Teemavuoden toteutus siten, että kuukausittain nostettiin ohjaukseen liittyviä asioita koko henkilökunnalle. Kuukausittain hanke toi esille nostoissa ajankohtaisia asioita, kuvauksia sekä tietoutta opiskelijan ohjaamiseen liittyen.
- **[Ruori - erityisen tuen tarpeen arviointimenetelmä](#)** (Vetovoimala)  
RUORI-arviointimenetelmä on kansainväliseen ICF-luokitukseen perustuva toimintakykymittari, jonka avulla ammatilliseen koulutuksen hakija tai opiskelija voi yhdessä asiantuntijoiden kanssa arvioida opiskelutaitojaan, motivaatiotaan ja soveltuvuuttaan tiettyyn tutkintoon tai koulutukseen.
- **[EIKKA - Erityisen tuen tunnistamisen työkalupakki](#)** (Vetovoimala)  
EIKKA on jatkuvan haun erityisen tuen tunnistamisen työkalupakki. Se on kehitetty Vetovoimala-hankkeessa Stadin ammatti- ja aikuisopistossa erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen jatkuvan haun päivien aikana. EIKKAAN on koottu toimintakykyajattelun pohjalta kategorioita ja niiden alle kysymyksiä, havainnoitavia asioita ja tehtäviä, joita voidaan hyödyntää arvioitaessa erityisen tai vaativan erityisen tuen tarvetta.

#### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Digivinkit oman osaamisen esittelemiseen](#)** (OSATA)  
OSATA-hanke on koonnut yhteen digivinkkejä eli millaisia sovelluksia ja ohjelmia voi käyttää oman osaamisen seuraamiseen, kuvaamiseen sekä tarvittaessa portfolion luomiseen. Vinkit löytyvät Sampo-ohjaussivustolta.
- **[Ryhmyttämisen ja osallistamisen toimintamalli](#)** (Löydä sun juttu)  
Koko lukuvuoden kestävän ryhmäyttämisen malli, joka toteutetaan yläkoulun, toisen asteen ja korkea-asteen yhteistyötä hyödyntämällä. Keskeistä osallisuuden ja ryhmäyttämisen lisääminen, vastuun ottaminen omista toiminnoista ja että jokainen löytäisi oman juttunsa.
- **[Vertaisvalmennus](#)** (Poluttamo)  
Vertaisvalmennus on toimintatapa, jossa hiljattain samassa tilanteessa olleet opiskelijat tukevat toisiaan opiskelujen menestyksessä läpiviemisessä (esim. toisen vuoden opiskelijat uusien opiskelijoiden tukena).
- **[Teema 4: Multimodaalinen portfolio](#)** (Poluttamo)  
Multimodalisuudella tarkoitetaan monimediallisia aineistoja, jotka tukevat useiden aistikanavien käyttöä. HAMKissa kehitetään osana Poluttamo-hanketta menetelmiä oman osaamisen esittämiseen multimodaalisin keinoin.
- **[Ohjaustyökalu OmaPolku OSAOssa](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Ohjaustyökalu on tarkoitettu kaikkien käyttöön. Niin opiskelijan, huoltajan, opettajan, ohjaajan, opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajan kuin myös muiden ohjaustahojen. Työkaluun on koottu olemassa olevia opiskelun muotoja, tuki- ja ohjausmuotoja ammattiopistossa. Uusi ammatillinen lainsäädäntö on huomioitu.
- **[Polkumallit - Avoimet ammatilliset opinnot sujuvoittavat siirtymiä](#)** (Taitava - Tulevaisuuden osaajat)  
Polkumalleissa kuvataan asiakaslähtöisesti sitä, miten avoimet ammatilliset opinnot tukevat sujuvia siirtymiä opintoihin hakeutumisvaiheessa, opinnoissa ja opintojen ulkopuolella tai työelämässä olevien henkilöiden kannalta.
- **[#ICTmittari](#)** (#ICTknowhow)  
ICT-osaamisen lähtötason selvittämiseen tehty testi
- **[Data oppimisen edistäjänä](#)** (Poluttamo)  
Ammatillisissa opinnoissa kannattaa käyttää mahdollisimman paljon kuvia ja visualisointeja hahmottamisen tukena. Käytössä on erilaisia 360-ympäristöjä ja still-kuvaan linkitettyjä aineistoja ja jäsennyksiä (esim. ThingLink).
- **[Toimintakyvyn arviointi](#)** (Tervareitti)  
Toimintakykyarvio on oppilaanohjauksen ja opetuksen työväline. Sen tarkoituksena on selvittää oppilaan ja hänen arjessaan toimivien yhteinen näkemys oppilaan toimintakyvystä. Toimintakykyarvion tietoa voidaan käyttää opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämisen, oppilaanohjauksen sekä esimerkiksi pedagogisten asiakirjojen laatimisen tukena.
- **["Yhden linkin kautta oikealle taholle" – palveluohjausväline](#)** (Tsetanes Naal)  
Tavoitteena on tarjota yksinkertainen virtuaalinen ohjain palveluihin, joka mahdollistaa valtakunnallisesti romaniverkoston yhteistyön sekä tarjoaa asiakkaalle helpon väylän sopivan palvelun piiriin olemassa olevassa ja

aktiivisessa toimijaverkostossa. Palveluohjauksella avulla romaniväestö pystyy tavoittamaan kaikki alueen asiantuntijaverkoston toimijat (romaniyhdistys, hanketoimija, asiantunteva viranomaistoimija tms.) yhden palvelulinkin kautta.

## Ohjauspalvelut sekä ohjausta kehittävät uudet toimintatavat

Ohjauspalveluita on kehitetty koordinoitavissa hankkeissa erityisesti yksilöllisen tuen tarpeeseen. Ohjauksen tueksi on kehitetty alueellisessa Sujuvat siirtymät -osion #Hyvinvoiva amis -hankkeessa valmennuksen malli. Mallissa valmennuksen ja omaohjauksen avulla pyritään tarjoamaan opiskelijoille monipuolista ohjausta ja tukea opetuksessa sekä pyritään tukemaan opiskelijoiden arjen hallintaa, tarjotaan tietoa alan koulutuksesta, osaamisen hankkimisesta ja -arvioinnista sekä esimerkiksi opiskeluhuollon palveluista. Mallin tarkempi kuvaus löytyy alta.

### #Valmennus-pilotti (#Hyvinvoiva amis)

Mallin tavoitteena on luoda vahva pohja opiskelijoiden tutkinnon osien- ja tutkinnon suorittamiselle valmennuksellisella työotteella ja vahvistaa oppilaitoksessa toteutettavaa monitoimijasta tiimityötä sekä ennaltaehkäisevää toimintakulttuuria. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden sitoutumista koulutusalan osaamisen hankkimiseen ja sen osoittamiseen henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti sekä ammatillisessa koulutuksessa pysymistä.

Varustamo-hankkeessa on kehitetty yhteistyömalli ammattiopiston ja erityisammattiopiston välille, jotta voidaan tarjota laajemmin ammatillisen koulutuksen opintoja erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.

### Yhteistyömalli ammattiopisto ja erityisammattiopisto (Varustamo)

Mallin tavoitteena on mahdollistaa vaativaa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tutkinnon suorittaminen tavallisen ja vaativaa erityistä tukea tarjoavan ammattiopiston kanssa yhteistyössä.

Lisäksi käynnissä olevan koordinaatiohankkeen aikana kehitetyssä SOPU-hankkeen Valmentamo-toimintamallissa kehitettiin samantyyppistä toimintaa niiden opiskelijoiden tukemiseksi, jotka tarvitsevat henkilökohtaisempaa tukea ja kohtaamista opintojen suorittamiseen. Ohjaus- ja opetushenkilöstölle laadittiin opas erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oppimisprosessista työelämässä tapahtuvan opiskelun aikana.

Edellisen koordinaatiohankkeen aikana kehitettiin muun muassa jalkautuvaa opinto-ohjausta, aloittavien opiskelijoiden tukea, opintopiirejä ja tukipajoja sekä monikulttuurista kohtaamista.

## **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **Ohjaus eri oppimisympäristöissä -täydennyskoulutus** (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))  
Ohjaus erilaisissa oppimisympäristöissä -täydennyskoulutus on EPPA-hankkeen eri kouluasteiden välisessä yhteistyössä suunniteltu ja toteutettu yliopistollinen täydennyskoulutus (15 op). Koulutuksessa on kehitetty henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) ja uraohjauksen ohjausvalmiuksia ja -osaamista erilaisissa oppimisympäristöissä sekä perehdytty opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.
- **OHJAUS JA TUKI - Valmentamo-toimintamalli** (SOPU)  
Valmentamo on oppipaja, joka toimii matalan kynnyksen periaatteella, nonstoppina, monipalvelumallilla. Valmentamoon eri opintovaiheissa olevat opiskelijat ohjautuivat pääsääntöisesti opinto-ohjaajien kautta. Valmentamon tuki perustui vahvasti yksilölliseen tuen tarpeeseen.
- **OSAAMISEN HANKKIMINEN - Työelämässä oppimisen opas erityistä tukea tarvitsevalle** (SOPU)  
Opas sisältää ohjeet, miten toimitaan työelämässä tapahtuvan oppimisprosessin eri vaiheissa, kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva opiskelija. Opas toimii muistilistana opettajalle sekä ohjaajalle. Oppaan tavoitteena on varmistaa yhtenäinen ja tasalaatuinen toimintatapa, kun erityistä tukea tarvitseva opiskelija lähtee työelämässä tapahtuvan oppimisen jaksolle.

## Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- **[Tervareitin ohjausmalli oppilaan tueksi nivelvaiheessa toiselle asteelle](#)** (Tervareitti)  
Tervareitin ohjausmalli soveltuu parhaiten oppilaalle, joka hyötyy kohdennetusta lisäohjauksesta. Ohjauksen tarve voi olla itsetuntemuksen vahvistamisessa, koulunkäynnin tukemisessa tai tulevaisuuden suunnittelussa. Läpileikkaavana teemana ovat nuoren osallisuus ja itsetuntemuksen vahvistuminen.
- **[Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja](#)** (Yhdessä koulutustakuuseen)  
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.
- **[Aloittavien opiskelijoiden ohjaus](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Aloittavien opiskelijoiden ohjaus aloituspäivinä Koulutuskeskus Sedussa järjestettiin kahdessa opetuspisteessä tehostetusti elokuussa 2016. Siirtymät sujuviksi, Sisu-hankkeen ohjaajat tavoittelivat poissaolevia opiskelijoita ja tarvittaessa heidän huoltajiaan soitoin, teksti-, WA ja FB-viestein.  
hyödyntää kaikki, jotka haluavat herättää keskustelua ja ajattelua ammasteista, oppimistavoista ja työelämätaidoista.
- **[Audiovisuaalinen väliraportti](#)** (NOPSA)  
NOPSA-Nopea ammatillinen väylä työelämään -hankkeen hankesuunnitelman mukainen väliraportti on tuotettu audiovisuaalisessa muodossa. Väliraportissa voi tutustua hankkeen tuloksiin (ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyö, uraohjaus ja yksilölliset joustavat opintopolut, kielten oppimisen polkuopintomallit = NOPSA-tiimit) 10 eri videon kautta.
- **[Jalkautuva opinto-ohjaus](#)** (Taitava – Tulevaisuuden osaajat)  
Jalkautuva opinto-ohjaus on opinto-ohjausta muissa ympäristöissä kuin oppilaitoksen omissa tiloissa. Ammattiopisto Livessä opinto-ohjaavat jalkautuvat sekä vakituisesti sovittuina aikoina että kertaluonteisesti eri ympäristöihin.
- **[K2K - Kaveri kaverille -toiminta](#)** (K2K)  
Opiskelijalle K2K -toiminta on kiireetöntä yhdessäoloa ja vuorovaikutusta vapaaehtoisen vanhemman kaverin kanssa oppituntien ulkopuolella opiskelijan hankaliksi kokemissa asioissa. Opiskelija ja vapaaehtoinen tapaavat säännöllisesti. Alaikäisten kanssa tapaamiset järjestetään koulun tiloissa (huoltajan suostumuksella myös muualla julkisessa tilassa), täysi-ikäisten kanssa voidaan tavata muuallakin. Tapaamiset ovat luottamuksellisia.
- **[Minäpäivä-oman osaamisen tunnistamisen leiri](#)** (NAKS)  
Oman osaamisen tunnistamisen leirit tarjosivat nuorille mahdollisuuden pysähtyä pohtimaan omia unelmia, osaamista ja toimintaa. Sisällöt vaihtelivat vahvasta työelämä ja yrittäjyys-painotuksesta oman mindsetin kehittämiseen.
- **[Moniammatillinen ohjausmalli Ekamissa](#)** (Carry on)  
Moniammatillisen ohjauksen malli kuvaa opiskelijan ohjauksen kokonaisuutta Ekamissa. Tärkeää on ohjaustoimijoiden yhteistyön kittaton sujuminen ja päällekkäisen työn välttäminen, opiskelijan kannalta mahdollisimman hyvin kohdennettu ohjaus.
- **[Kulttuurisensitiivinen työparityöskentely](#)** (Tsetanes Naal)  
Kohderyhmänä vankiloissa tuomiotaan suorittavat, päihteitä käyttävät sekä syrjäytymisvaarassa olevat alle 30-vuotiaat romaninuoret ja heidän verkostonsa. Tavoitteena on toimia sillanrakentajana vähemmistökulttuuriin kuuluvien asiakkaiden ja yleisten palvelujen välillä.
- **[Tsetanes naal - koulutuspoluilla –tukimalli asiakastyöhön](#)** (Tsetanes Naal)  
Malli toimii romaniasiakkaiden tukemiseksi koulutuspoluilla eteenpäin. Mallissa pyritään kasvattamaan asiakkaan vastuunottoa, ja pidetään suunnitelma ja eteneminen joustavina. Asiakasta tulee tiedottaa erilaisista koulutusvaihtoehdoista, ja pitää huolta, ettei prosessi keskeydy kriisinkään sattuessa. Työntekijä käyttää sosiaalisen vahvistamisen, sosiokulttuurisen innostamisen ja motivoivan haastattelun menetelmiä.
- **[Maahanmuuttaja- ja romanitaustaisten opiskelijoiden tuki opinnoissa SDO:lla](#)** (Opin portailta työelämään)  
Tukipajoja on suunnattu opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden mukaan, joskus tukea on annettu useammalle opiskelijalle kerrallaan. Opiskelijoita on autettu esimerkiksi tehtävissä ja kokeisiin valmistautumisessa. Tukea on annettu myös suomen kielen opiskelussa.
- **[Tukitoiminta \(OSAO\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)  
Monikulttuuristen opiskelijoiden tukitoiminta Oulun seudun ammattiopistolla.
- **[Tukipajatoiminta \(Diak\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)

Tukipajatoiminta monikulttuurisille opiskelijoille. Tuen tarpeet opintojen alkuvaiheessa kohdentuvat opiskelutekniikan haltuunottoon, opiskelumateriaalin käsittelyyn (lukemistekniikat), suomenkielisen tekstin tuottamiseen, esseetyyppisen tehtävän tekemiseen sekä ja lähdemateriaalin referoimisen käytäntöihin.

- [Opintopiiri \(SDO\)](#) (Opin portilla Pohjois-Pohjanmaalla)  
Suomen Diakoniaopistolla maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille 2015 – 2016 suunnattua opintopiiritointia on dokumentoitu.

## Ohjaavan opettajuuden kehittyminen

Yksi tärkeä kehittämiskohde ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä oli koordinoitavissa hankkeissa ohjaavan opettajuuden kehittäminen, jonka tueksi luotiin useitakin hyviä käytäntöjä. Jälleen kerran, nämä käytännöt ovat paikallisia toteutuksia ja esimerkkejä, mutta niistä usea olisi päivitettävissä valtakunnallisiksi ja malleiksi ja sovitettavissa pienellä soveltamisella myös muihin ympäristöihin.

Hankkeissa luotiin muun muassa ohjaavan opettajuuden osaamismerkki ja peli, osaamispasseja sekä toisaalta luotiin kunnianhimoisempia ohjaavaa opettajuutta tukevia toimintatapoja ja uusia opiskeluympäristöjä. Lisäksi opettajuuden kehittymistä tuettiin myös luomalla kulttuurisensitiivisiä työskentelytapoja tukevia käytäntöjä.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- [Ohjaavan opettajuuden osaamismerkki](#) (Taitava - Tulevaisuuden osaajat)  
Ohjaava opettaja -osaajamerkillä opettaja voi osoittaa ohjaavan opettajuuden osaamistaan. Tehtävät on koottu ammatillisen koulutuksen uudistuksen ja ohjaavan opettajuuden käytännön ohjaustilanteiden ympärille.
- [Yhdessä - Ohjaava opettajuus peli](#) (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)  
Ohjaavan opettajuuden oppimisalustaksi ja opettajan tueksi olemme Taitava-hankkeessa tuottaneet ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnatun Yhdessä – ohjaava opettaja-pelin. Pelin kysymykset on koottu ammatillisen koulutuksen uudistuksen ja ohjaavan opettajuuden keskeisten käytännön ohjaustilanteiden ympärille ja se on rakennettu valtakunnallista levitystä ajatellen.
- [Opettajasta työelämäyhteistyössä monialaisen tiimin valmentajaksi](#) (Carry on)  
Tavoitteena oli kehittää innovatiivinen ja kustannustehokas käytäntö, joka toimisi sillan rakentajana eri alojen ja kouluasteiden opettajien, opiskelijoiden ja työpaikkojen välillä, joissa sekä opettajilla että opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua eri ammattialoihin ja niiden työpaikkoihin, laajentaa ja/tai syventää ammattiosaamistaan sekä kehittää ammatti- ja yrittäjäidentiteettiään.
- [Osaamispasseilla kohti yksilöllisyyttä ja uutta opettajuutta](#) (Yksilöllisyyttä opintopoluille)  
Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa laadittiin osaamispasseja vastaamaan reformin tuomiin haasteisiin (mm. nopeampi valmistuminen, uudet tavat toteuttaa opetusta, yksilöllisyys ja joustavuus). Osaamispasit mahdollistavat uudenlaisen pedagogiikan ja toteuttamistavan ammatillisessa koulutuksessa.
- [Valmentava opettajuus](#) (Löydä sun juttu)  
Tampereen ammattikorkeakoulussa on kehitetty yhdessä Ahlmanin ammatti- ja aikuisopiston kanssa opetus- ja ohjaushenkilöstön prosessinomainen täydennyskoulutusmalli ohjausosaamisen ja tiimiohjaavuuden kehittämiseksi.
- [Opettajasta ohjaajaksi YritysAmis-mallissa](#) (Amisyrietyksessä oppiminen)  
KAO:n YritysAmiksessa on toteutettu osaamisperusteisia opetussuunnitelmia yrittämällä oppimisen pedagogiikalla. Oppilaitosympäristöt on muokattu työpaikkaympäristöiksi. Opiskelijoita ei jaotella ryhmiin, vaan kaikki tietyn osaamisalan opiskelijat kuuluvat samaan Amisyrietykseen. Opettajiimit ohjaavat oppimista, jota hankitaan tekemällä töitä työelämän tapaan oikeille asiakkaille. Opettajan rooli muuttuu työnjohtajaksi ja ohjaajaksi.
- [Ohjaava opettajuus](#) (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)  
Ohjauksellisen opettajuuden työote ja tiivis yhteistyö nuoren kanssa toimivien ohjaustahojen kanssa, kuten opinto-ohjaajien ja ohjaamotyöntekijöiden kanssa.
- [Makers-valmennus](#) (NAKS)  
Valmennuksen toiminta tähtäsi ensisijaisesti osallistujien osaamisen, omatoimisuuden ja osallisuuden kehittämiseen. Valmennuksen toiminnan tuloksena syntyi uutta osaamista, yrittäjyysasennetta sekä innovaatioita, jotka aktivoivat yhä useampia nuoria luomaan itse omia projekteja.
- [Monikulttuurinen osaaminen ja ohjaus 5 op](#) (Opin portilla Pohjois-Pohjanmaalla)

Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla – hankkeessa on kehitetty monikulttuurinen osaaminen ja ohjaamisen verkkokurssi monikulttuuristen opiskelijoiden ja työntekijöiden ohjaamisen ja perehdyttämisen tueksi. Taustalla ovat olleet kokemukset siitä, että maahanmuuttajataustaisen opiskelijan ohjaus vaatii erityisiä vaatimuksia ja valmiuksia opetustyöhön, ohjaukseen sekä oppilaitoksissa että työelämässä.

- **[Mentorivalmennus maahanmuuttajien mentorointiin](#)** (Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella)  
Materiaalin (mentorivalmennuksen käsikirja sekä valmennuspäivät 1 ja 2) avulla toteutettiin kaksipäiväinen mentorivalmennus, jolla pyrittiin antamaan mentoreille perustiedot ja -taitoa monikulttuuriseen mentorointiin toisella asteella.
- **[Monikulttuurisuuskoulutukset](#)** (Opin portailta työelämään)  
Opin portailta työelämään -hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin koulutuksia, joista osallistuja sai tietoa ja tukea eri kulttuuritaustaisten opiskelijoiden ohjaamiseen, kohtaamiseen ja kulttuurisensitiivisyyteen. Koulutukset suunnattiin työpaikkojen ammattilaisille.

## HOKS ja henkilökohtaistaminen

Hoksaaminen ja henkilökohtaistaminen ovat muodostuneet rahoituskauden aikana yhdeksi merkittäväksi uudistamisen kohteeksi. Henkilökohtaisen opiskelun suunnittelun tueksi soveltuvia käytäntöjä löytyy myös edellisistä teemoista, mutta varsinainen malli on luotu SOPU-hankkeessa. Muistilistan tarkoituksena on toimia muistutuksena HOKS-prosessiin, sen laatimiseen ja päivittämiseen. Malliin voi tutustua täällä:

### **[HENKILÖKOHTAISTAMINEN - Muistilistat](#)** (SOPU - Sujuvat omat polut) MALLI

Malli on opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisen ja päivittämisen tueksi suunniteltu kokonaisuus. Malli tukee ryhmänohjaajan/vastuunopettajan/hoksaajan työtä sekä myös opinto-ohjaajan ja muun ohjaushenkilöstön ohjaustyötä. Mallia voidaan käyttää henkilökunnan perehdyttämiseen/kouluttamiseen.

Mallin lisäksi käytännöt avaavat paikallisella tasolla tarkemmin HOKS-prosessin toteuttamista. Tätä voi edesauttaa mm. SOPU-hankkeessa luodut palautekyselyt. Myös aiemman koordinaatiohankkeen aikaiset visuaalisen HOPS:in työstämisen esimerkki sekä opiskelijan alkukartoituslomake voivat toimia apuna HOKS-prosessin toteuttamisessa.

### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **[HENKILÖKOHTAISTAMISEN KEHITTÄMINEN - Palautekyselyt](#)** (SOPU - Sujuvat omat polut)  
HOKSin laajuuden takia halusimme kyselyllä varmistua, millä tasolla ryhmänohjaajien/HOKSin laatijoiden osaaminen oli. HOKS palautekysely toteutettiin Google Forms:lla. Kysely muotoiltiin siten, että kysymykset tukivat HOKSin sisällön omaksumista ja uuden ammatillisten koulutuksen lainsäädännön mukaista henkilökohtaistamisprosessia.
- **[HENKILÖKOHTAISTAMINEN - Muistilistat](#)** (SOPU - Sujuvat omat polut)  
Ammatillisen koulutuksen uudistus vaatii henkilökohtaistamisen toimintatapojen ja ohjeistusten kehittämistä. SOPU-hanke on laatinut ohjeet HOKS-prosessin toteuttamisen tueksi.
- **[Amis-open muistilista](#)** (#Hyvinvoiva amis)  
HOKSin laadinnan muistilista, johon on kirjattu keskustelun pääsisällöt. Muistilistaa voidaan hyödyntää HOKS-keskustelun tukena.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinaatio -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Opiskelijaa koskevat tiedot henkilökohtaistamisprosessin välineenä](#)** (Poluttamo)  
Poluttamo-hankkeessa on kehitetty erilaisia visuaalisia HOPS-malleja toiselle asteelle, joiden tavoitteena on selkeyttää opiskelijan kuvaa siitä, missä opintojen suhteen olla menossa ja mihin ollaan suuntaamassa. Lainsäädännön näkökulmasta tämä ei kuitenkaan ole aivan yksinkertaista. Mitä tietoja kerätään, miten, kenen toimesta, miten tietoja käytetään ja mihin analysoitu tieto päättyy?
- **[Opiskelijan alkukartoituslomake](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)

Alkukartoituskysely on tarkoitettu ryhmänohjaajien työkaluksi opiskelijoiden henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen, varhaisen puuttumisen ja opiskelijatuntemuksen tueksi.

- [Visuaalinen HOPS](#) (Poluttamo)  
Monialustainen nettityökalu, jolla opiskelija itse sekä yhdessä ohjaajan kanssa hahmottavat helposti opiskelijan etenemisen henkilökohtaisella opintopolullaan.

## Oppimisanalytiikka ja opiskelijan digijalanjälki

Zoomin koordinoimista hankkeista Poluttamo-hanke laati useita käytäntöjä oppimisanalytiikan tueksi sekä opiskelijan digitaalisen jalanjäljen tunnistamiseen. Näihin käytäntöihin voi tutustua alla.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiorahankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- [Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis?](#) (Poluttamo)  
Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis? -selvitys luo käytännönläheisen katsauksen oppimisanalytiikkaan ja sen avaamiin mahdollisuuksiin.
- [Oppimisanalytiikka](#) (Poluttamo)  
Oppimisanalytiikka on nopeasti kehittyvä ala. Oppimisanalytiikalla ymmärretään yleisesti oppijoista kertyvien tietojen keräämistä, analysointia ja raportointia siten, että voidaan ymmärtää ja optimoida oppimista ja oppimisen ympäristöjä.
- [Selvitys 2: Oppijan digitaalinen jalanjälki](#) (Poluttamo)  
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oppijan digitaalinen jalanjälki -selvityksessä kuvataan niitä seikkoja ja toimenpiteitä, jotka oppilaitosten tulee huomioida ja toteuttaa, jotta oppimisdataa ja siihen pohjautuvaa oppimisanalytiikkaa voitaisiin hyödyntää.
- [Oppijan digitaalinen jalanjälki](#) (Poluttamo)  
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oppijan digitaalinen jalanjälki -selvityksessä kuvataan niitä seikkoja ja toimenpiteitä, jotka oppilaitosten tulee huomioida ja toteuttaa, jotta oppimisdataa ja siihen pohjautuvaa oppimisanalytiikkaa voitaisiin hyödyntää.
- [Muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseksi oppilaitoksissa](#) (Poluttamo)  
Poluttamo-hankkeessa on laadittu muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseen.
- [Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa – ihmiskeskeinen oppimisanalytiikka](#) (Poluttamo)  
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa -selvityksessä tarkastellaan oppilaiden henkilötietojen käsittelyyn ja hyödyntämiseen liittyviä lainalaisuuksia MyDatan näkökulmasta etenkin toisen asteen oppilaitoksissa, huomioiden lisäksi lasten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät erityispiirteet.

## Työelämälähtöisyyttä tukevat toimintatavat

Aiemman koordinaatiorahankkeen aikana syntyi myös käytäntöjä, jotka tukevat ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä. Nämä kuvaukset ovat paikallisia esimerkkejä toteutuksesta, sillä niiden toteuttaminen vaatii paikallista sopimista ja työskentelytapojen sekä -ympäristöjen muutosta. Näistä kuitenkin saa hyvin kättä pidempää oman organisaation suunnittelutyöhön.

Nämä käytännöt liittyvät esimerkiksi työpajalla työskentelyn opinnollistamiseen ja uudenlaiseen työelämälähtöiseen pedagogiikkaan (YritysAmis).

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiorahankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- [Osaamisen kerryttäminen ja osoittaminen työpajalla](#) (Taitava)  
Toimintamallissa työvalmennuksessa olevat henkilöt ovat kerryttäneet osaamistaan työkokeilun aikana niissä tutkinnon osissa, joiden ammattitaitovaatimukset voidaan pajan työtehtävissä saavuttaa. Työkokeilussa kertynyt osaaminen voidaan osoittaa näytössä. Työkokeilussa oleva ei ole osaamisen kertymisen aikana opiskelija.



Toimintamallissa osaamisen kerryttäminen ja osoittaminen on toteutettu pääasiassa oppisopimuksella palkkatuella tutkinnon osa kerrallaan.

- **[Opinnollistamisen prosessi](#)** (Vastuuta 2020)  
Opinnollistaminen –palvelutuote tehdään monipuolistamaan nuorten mahdollisuuksia saada eri tavoin oppiville osaamistodistuksia osaamista tunnistamalla esim. työpajoilla. Syntyy joustavia opintopolkuja, jotka tukevat nuoren kiinnittymistä koulutukseen. Opinnollistaminen laajennetaan koskemaan Länsi-Uudenmaan alueen kuntien työpajoja sekä muita kolmannen sektorin toimijoita, joilla on valmiuksia lähteä kehittämään toimintaa osaamisen tunnistamisessa.
- **[Osaamisperusteisuutta tukevat oppimisympäristöt ja oppimisprojektit](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)  
YritysAmiksessa kyse on pedagogiikasta, uudeltaisesta tavasta järjestää tutkinnon perusteiden mukaista opetusta. Toiminta mallilla kehitetään työelämävalmiuksia. YritysAmiksessa on päästy ja päästetty irti kaavamaisista luokkahuoneista, lukujärjestyksistä ja opettajajohtoisesta luokan edestä opettamisesta. Tilalle ovat tulleet luovuuteen innostavat tilat, projektioppiminen yritysmaailmaa mukailien sekä opiskelijan ja ohjaajan rinnakkain kulkeminen kohti osaamista.
- **[YritysAmis-malli](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)  
Kainuun ammattiopiston YritysAmis-mallissa kaikki osaamisalan opiskelijatyöntekijät kuuluvat alansa AmisYritykseen. Luokkahuoneet ja työpajat on muutettu yritysmaisiksi ja oppijoille on annettu työpaikkarooleja. Alan opettajien tiimi ohjaa toimintaa. Mallissa työskennellään projekteissa, joissa tehdään töitä oikeille asiakkaille. YritysAmiksessa kyse on pedagogiikasta, uudeltaisesta tavasta järjestää tutkinnon perusteiden mukaista opetusta. Toimintamallilla kehitetään työelämävalmiuksia.
- **[Triangeli-malli](#)** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)  
Työpaikalla tapahtuvan oppimisen triangeli-malli mahdollistaa yhteistyön myös niihin yrityksiin, joissa ei ole mahdollista oppia ja näyttää kaikkia tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia. Näitä ovat esimerkiksi monet mikroyritykset ja kapealle osaamisalalle erikoistuneet yritykset.

## Muut uudet oppimisympäristöt ja digitaalisuus

Käynnissä olevan koordinaatohankkeen aikana menetelmäpankkiin on kuvattu Dude Show Your Digi - malli, joka on kuvaus työelämälähtöinen oppimisympäristö. Tämä malli ei ole syntynyt Sujuvat siirtymät -osion ESR-hankkeessa. Hankkeen kehittämässä oppimisympäristössä vahvistetaan osallistujien digitalisaatio-osaamista ja tutustutetaan heidät IT-alan työelämävaatimuksiin. Mallin kuvaus löytyy alta.

### **[Dude Show Your Digi! -ympäristö](#)** (DUDE - Do your own diligence)

Mallissa yritykset tarjoavat digitalisaatio-alalta työelämälähtöisiä tehtäväaihoita alle 29-vuotiaille digi-osaajille. Hankkeen osallistujat toteuttavat työelämän tehtäväaihoita yhteistyössä hankkeen IT- ja elämäntalouden ammattilaisten kanssa työympäristöä mukailevassa työtilassa. Tavoitteena on, että osallistuja kehittää ja laajentaa digitalisaatio-osaamistaan, ja kykenee hyödyntämään sitä nykyaikaisessa työelämässä. Mallin tavoitteena on, että osallistuja tuntee IT-alan työelämävaatimukset ja oman osaamisensa ja osaa soveltaa taitojaan erilaisiin IT-alan töihin.

Lisäksi edellisen Zoomi-hankkeen aikana on työstetty digitaalisia työkaluja ja oppimisympäristöjä, kuten verkkopeli (katso myös Sujuva siirtymä opintoihin -teeman alta löytyvä Urapeli), digitaalisia hyvinvoinnin verkkoympäristö, verkko-oppimateriaaleja jne.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Kylmä keikka](#)** (Poluttamo)  
Kylmä keikka on informaatiolukutaidon kehittymistä ja ongelma- ja projektilähtöisen opiskelun opiskeluvalmiuksia lisäävää verkkopeli.
- **[Hyvinvointivalmennusprosessi](#)** (eBoss)  
Hyvä käytäntö on hankkeen kehittämä hyvinvointivalmennus, joka on osin aikaan ja paikkaan sitomaton verkossa maksuttomana ja muokattavana julkaistava Hyvinvoinnin Digivalmentaja verkkoympäristö. Se mahdollistaa 5-6 kuukauden mittaisen itsenäisen tai valmentajan ohjaaman hyvinvointivalmennuksen.

- **[Hackathon-kilpailu](#)** (Huoltamo)  
Hackathon määritellään tapahtumana, missä joukko ihmisiä kokoontuu ennalta määrätyksi ajaksi työstämään ratkaisuja annettuihin haasteisiin. Yhdistävää näille tapahtumille on osaaottavien asenne, kyky hypätä liikkuvan helikopterin kyytiin ja halu päästä tekemään jotain uutta ja mielenkiintoista.
- **[#ICTpolku](#)** (#ICTknowhow)  
Osaamisen kehittämiseen soveltuva verkko-oppimateriaali.

## Osaamisen tunnistaminen ja yksilöllisten opintopolkujen tukeminen

Osaamisen tunnistamisen tueksi on meneillään olevan Zoomi-hankkeen aikana luotu kuvaus SOPU-hankkeen toimesta erilaisista ammatillisen koulutuksen opintopolkumahdollisuuksista. Ohessa olevan kuvauksen avulla voi tutustua valtakunnallisen mallin toteutukseen. Malli on työstetty paikallisen alueellisen hyvän käytännön pohjalta.

### **[OSAAMISEN HANKKIMINEN - Opintopolut ammatillisessa koulutuksessa](#)** (SOPU)

Opiskelijoiden henkilökohtaistamisen ohjauksen tueksi on koottu erilaisia opintopolkumahdollisuuksia ammatillisessa koulutuksessa. Tausta-ajatuksena on, että kaikki opintopolut ovat samanarvoisia, kaikki tavat opiskella ja oppia ovat yhtä arvokkaita. Kaikki polut ajatellaan olevan myös jatkuvia, opiskelu ja osaaminen kehittyminen on elinikäistä. Ajatuksena on, että eri opintopolut ovat aina sisällöltään ja toteutukseltaan toisistaan eroavia, niiden toteutus voi vaihdella myös ajallisesti

Lisäksi aiemman koordinaatohankkeen aikana menetelmäpankkiin kuvattiin Yksilöllisyyttä opintopoluille - hankkeen toimesta myös opintopolkukuvia. Muissa hankkeissa luotiin käytäntöjä työpajatoiminnan opinnollistamiseen ja opintopolkujen visualisointiin. Jälkimmäiset linkittyvät myös muihin Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana -teeman alle kuvattuihin hankkeiden tuotoksiin.

### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **[OSAAMISEN HANKKIMINEN - Opintopolut ammatillisessa koulutuksessa](#)** (SOPU)  
Opiskelijoiden henkilökohtaistamisen ohjauksen tueksi on koottu kattava yhteen kuvaan havainnollistettu kuvaus erilaisista ammatillisen koulutuksen opintopolkumahdollisuuksista. Metrokarttamuotoon laadittu opintopolkukuvaus sisältää 16 esimerkkipolkuvaihtoehtoa kuvauksineen ja käytännön esimerkkeineen (video tms.).

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Opintopolkujen visualisoinnin toimintamalli](#)** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)  
Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa on esitelty opintopolkuja videoiden, kuvien, pelillisten menetelmien ja graafisten esitysten avulla. Useiden kuvausten ja esittelyiden perusteella on laadittu opintopolkujen visualisoinnin toimintamalli.
- **[Sampon opintopolkua](#)** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)  
Vaihtoehtoisten, yksilöllisten ja joustavien sekä työelämälähtöisten opiskeluvaihtoehtojen visualisointia on toteutettu kuvaamalla oppimisympäristöjä, opiskelutilanteita sekä tuottamalla alan keskeisiä työtehtäviä esitteleviä videoita.
- **[Osaamiskartat pajaoppimiseen](#)** (Opit työssä)  
Opit työssä -hankkeessa laadittiin osaamisen tunnistamista varten ammatillisten opettajien ja työpajojen/säätiöiden yhteistyönä osaamiskarttoja. Osaamiskarttojen tarkoituksena on sanoittaa opiskelijalle ja työvalmentajille työpajalla, työpaikalla, säätiöllä tai työssäoppimisessa kertyvää osaamista suhteessa ammatillisten tutkintojen tutkinnon perusteisiin.
- **[Näkökulmia VOPS:iin 2017](#)** (Poluttamo)  
Katsaus on eräänlainen kooste työpäiväkirjasta ja ensimmäisen vuoden yhteenveto Poluttamo-oppilaitosten VOPS-suunnittelusta ja kokeiluista: mitä on pohdittu ja kehitelty tähän mennessä, mistä on haettu inspiraatiota suunnitteluun, millaisia havaintoja on tehty ja mitä on opittu sekä millaisia suunnitelmia on lähdetty toteuttamaan.

## C. Varhainen puuttuminen, keskeyttämisen tuki sekä jatkuva hakeutuminen

Varhaiseen puuttumiseen, keskeyttämisen tukeen sekä jatkuvaan hakeutumiseen on kehitetty koordinoituissa hankkeissa yhteensä 45 hyvää käytäntöä tai mallia. Näissä keskitytään keskeyttämistilanteessa olevien opiskelijoiden tunnistamiseen ja ohjaukseen sekä opiskelijoiden opiskeluvalmiuksien ja osallisuuden vahvistamiseen. Lisäksi hankkeissa on kehitetty työvaltaisia ja vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä, tuettu sisäisiä siirtymiä ja jatkuvaa hakeutumista oppilaitoksiin. Jälkimmäisillä on pyritty ehkäisemään keskeyttämistä auttamalla opiskelijoita löytämään uuden alan ja paikan koulutuksesta. Keskiössä on ollut näin ollen keskeyttämisen ehkäisyyn liittyvän ohjauksen ja uusien ohjausympäristöjen kehittäminen. Zoomin jatkohankkeen aikana tämän teeman alle on syntynyt 13 uutta hanketulosta.

### Keskeyttämistilanteessa olevien opiskelijoiden tunnistaminen ja ohjaus

Keskeyttämistilanteessa olevien opiskelijoiden tunnistamiseen ja ohjaamiseen on kehitetty käynnissä olevan koordinaatiohankkeen aikana malli ja käytäntöjä etenkin Vamos 2. aste -hankkeessa. Mallilla pyritään lisäämään oppilaitosten henkilöstön valmiuksia tukea opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin ja edistää opintojen läpäisyä. Malli sisältää työkaluja, joilla tuodaan näkyviin oppilaitoksen kulttuurin vaikutuksia pudokkuuteen ja opintoihin kiinnittymiseen, kuvataan työote, jolla kiinnittymistä voidaan edistää ja pohditaan, millaisia vaikutuksia tiedolla johtamisella on pudokkuuden ehkäisemisessä. Malli on kuvattuna alla.

#### Valtakunnallinen toimintamalli 2. asteen opintoihin kiinnittymiseksi, läpäisemiseksi ja pudokkuuden ehkäisemiseksi (Vamos 2.aste)

Mallin tavoitteena on oppilaitosten henkilöstön valmiuksien lisääminen ja uudenlaisen toimintakulttuurin rakentaminen opintoihin kiinnittymisen tueksi, opintojen keskeyttämisen ja negatiivisten erojen vähentämiseksi, läpäisyn tehostamiseksi sekä sujuvien siirtymien lisäämiseksi.

Lisäksi kyseisestä hankkeesta on kuvattu tarkemmin yksilövalmennuksen työote ja ryhmämuotoisia tukimalleja opinnoissaan etenemättömille tai keskeytykseltä palaaville opiskelijoille. SOPU-hankkeessa taas on laadittu kuvaus opintojen keskeyttämisen prosessista. Aiemman koordinaatiohankkeen aikana keskeyttämisen ehkäisemiseksi on luotu erilaisia ohjauksen ja tukipalvelujen käytäntöjä ja sovellutuksia sekä pohdittu esimerkiksi opintopolun kriittisiä kohtia. Näitä käytäntöjä voi tarkastella alla.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **Yksilövalmennus** (Vamos 2.aste)  
Yksilövalmennuksessa tuetaan opiskelijaa akuutissa tarpeessa. Opiskelijalle tehdään tuen tarpeen arviointi, saatetaan opiskelija tarvitsemiinsa palveluihin ja tuetaan häntä kiinnittymään niihin. Tarve yksilövalmennukselle voi nousta opiskelijan taustadatatista, riskipisteistä tai herätteistä. Opiskelija voi myös itse tunnistaa tarpeen yksilövalmennukselle.
- **Ryhmä Työelämässä oppiminen –jaksolta pudonneille opiskelijoille** (Vamos 2.aste)  
Opintoihinsa keskeytykseltä palaavista opiskelijoista muodostetaan opinnollistettu vertaisryhmä, jonka tavoitteena on tukea ryhmän jäsenten opintojen edistämistä ja/tai loppuun saattamista. Ryhmän jäsenille on tarjolla myös intensiivistä ja tarpeenmukaista yksilöllistä tukea.
- **Ryhmä opinnoissaan etenemättömille** (Vamos 2.aste)  
Opintojensa etenemisen kanssa haasteita kohdanneista opiskelijoista muodostetaan opinnollistettu vertaisryhmä, jossa tuetaan opiskelijoiden elämänhallintaa ja opintojen etenemistä. Ryhmässä hyödynnetään vertaisuutta. Opiskelijoille voidaan tarjota ryhmän lisäksi myös yksilövalmennusta.
- **Ryhmä- ja yksilövalmennus opintoihin palaaville** (Vamos 2.aste)

Opiskelijat, jotka eivät ole aloittaneet Työelämässä oppiminen –jaksoa, voivat osallistua heitä varten muodostettuun vertaisryhmään. Ryhmässä tuetaan opiskelijoiden elämänhallintaa ja opiskeluvalmiuksia. Ryhmässä hyödynnetään vertaisuutta.

- **[OHJAUS JA TUKI - Opintojen keskeyttämisen prosessi](#)** (SOPU)  
Prosessikuvaus on osa varhaisen tuen toimintatapaa. Kuvauksessa on tehty näkyväksi opintojen väliaikaisen keskeyttämisen erilaiset syyt ja syistä seuraavat toiminnot. Prosessin tavoitteena on edesauttaa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelupolun sujuvoittamista. Hyvässä käytänteessä on kuvattu opintojen väliaikaisen keskeyttämisen vaiheet osana henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa ja urasuunnitelmaa.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[HAMKin oppimisanalytiikka](#)** (Poluttamo)  
Hankkeessa toteutettiin järjestelmä, jolla ammattikorkeakoulun opot saivat sähköpostin edellisen viikon opiskelijoiden aktiviteeteista. Aktiviteeteilla ensisijaisesti tarkoitettiin sisäänkirjautumisia Moodle-oppimisalustalle viikon aikana. Näin opojen ei tarvinnut käyttää mitään erillisjärjestelmää ajantasaisen tiedon etsimiseen.
- **[Ponnahdusjakso](#)** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)  
Ponnahdus on opiskelujakso, jonka ajaksi opiskelija siirtyy toiseen oppilaitokseen opiskelemaan opintojaan vastaavaan koulutusohjelmaan (opinnot eivät keskeydy ponnahdusjakson aikana). Ponnahdusjaksolla kartoitetaan ja havainnoidaan opiskelijan tuen tarvetta ja tarjotaan tehostettua tukea opiskelun haasteisiin. Opiskelijan ponnahdusjakso suunnitellaan yksilöllisesti. Ponnahdusjakso on suunnattu yleisten oppilaitosten opiskelijoille, joille oman oppilaitoksen tukitoimet eivät riitä tutkinnon saamiseksi.
- **[Yhden aikuisen tuen malli](#)** (Nuorisotakuusta toimeen)  
Yhden aikuisen tuen mallissa tukea tarvitsevat nuoret saavat rinnalleen yhden aikuisen, joka auttaa ja tukee nuorta eri tilanteissa, eikä nuori joudu enää toimimaan yksin monien eri organisaatioiden ja viranomaisten kanssa. Mallin tavoitteena on selkiyttää ja johdonmukaistaa nuoren tuen polkua.
- **[Avoimen oppimisen JEES-tukipiste](#)** (Huoltamo-hanke)  
Avoimen oppimisen JEES-tukipisteen toiminta pilottioppilaitos Esedulla. JEES-tukipisteelle voi hakeutua lähes millaisen opiskeluun liittyvän kysymyksen tai haasteen kanssa tahansa. Tukipisteellä toimii ohjaajana opiskelijavalmentaja.
- **[SISULA-toimintamalli ammatilliseen peruskoulutukseen](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
WinNovassa on kehitteillä tuetun, yksilöllisen oppimisen ja ohjauksen toimintamalli. SISULA-toiminta tarjoaa lukuvuonna 2016–2017 yksilöllistä ohjausta ja tuettua, yksilöllistä oppimista ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille, jotka ovat merkittävässä keskeyttämisvaarassa.
- **[Oma Reitti-OHJAAJA](#)** (Oma reitti)  
Oma Reitti-ohjaaja toimii opiskelijan rinnalla kulkijana tilanteissa, kun opiskelijan opinnot eivät etene suunnitelman mukaan. Ohjaaja tavoittelee opiskelijan ja seuraa opiskelijan osallistumista sovittuihin toimenpiteisiin ja opintojen suorittamiseen. Ohjaaja antaa tukea opiskelijalle opintojen suorittamisessa sekä antaa lisätukea työssäoppimisjaksojen toteutumiseen.
- **[Oma Reitti-SUUNNITTELIJA](#)** (Oma reitti)  
Oma Reitti-suunnittelija toimii yhteistyössä opetus- ja opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa oppilaitoksessa. Suunnittelija antaa opiskelijalle yksilöllisempää ja tiiviimpää tukea sovitulle ajanjaksolle. Suunnittelija tavoittaa opiskelijan tilanteissa, kun huoli opintojen etenemisestä on opettajalla, opiskelijalla itsellään tai opiskelijahuollon edustajalla. Oma Reitti suunnittelija käy ohjauskeskusteluja opiskelijan kanssa sekä antaa lisäohjausta pulmatilanteissa.
- **[Opintopolun kriittiset kohdat](#)** (Carry on)  
Carry on -hankkeen työpajoissa on listattu hankeverkostossa mukana olleiden oppilaitosten opintopolulla opiskelijan vastaan tulevat opintojen keskeyttämisen kannalta kriittiset pisteet. Työpajoissa etsittiin ohjauksellisia ratkaisuja ennalta ehkäistä keskeyttämiä ja ohjata opiskelijat yli vastaan tulevien karikoiden.
- **[Ryhmä- ja yksilövalmennus opintoihin palaaville](#)** (Vamos 2.aste)  
Opiskelijat, jotka eivät ole aloittaneet Työelämässä oppiminen –jaksoa, voivat osallistua heitä varten muodostettuun vertaisryhmään. Ryhmässä tuetaan opiskelijoiden elämänhallintaa ja opiskeluvalmiuksia. Ryhmässä hyödynnetään vertaisuutta.

### **Opiskeluvalmiuksien sekä osallisuuden vahvistaminen**

Koordinoiduissa hankkeissa on syntynyt myös useampia hyviä käytäntöjä opiskelijoiden opiskeluvalmiuksien tukemiseen: itseopiskelumateriaaleja, vertaistukea, mentorointimalleja ja niin edelleen. Aiemman koordinaatiohankkeen aikana syntyi samanlaisia elämäntaitoja ja opiskelutaitoja kehittäviä menetelmiä, joiden avulla pyrittiin vahvistamaan opiskelijoiden itseohjautuvuutta ja osallisuutta oppilaitoksessa. Monet näistä käytännöistä kehitettiin monikulttuurisille tai maahanmuuttajataustaisille ryhmille.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **[OHJAUS JA TUKI - Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen materiaali](#)** (SOPU)  
Aineisto sisältää hankkeen kokoamia Opiskeluvalmiuksia tukevissa opinnoissa hyödynnettäviä opetus- sekä itseopiskelumateriaaleja. Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen tavoitteena on tutkintokoulutuksessa vaadittavien opiskelutaitojen, kuten esimerkiksi kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistaminen tai opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen harjaannuttaminen.
- **[Vertaistuki](#)** (Vamos 2.aste)  
Vertaistukitoiminnassa hyödynnetään valmistuneiden tai aiemmin ryhmätoteutukseen osallistuneiden opiskelijoiden kokemuksia. Tavoitteena on vertaistuen keinoin rohkaista opiskelijoita saattamaan opintonsa päätökseen ja pohtimaan omaa tulevaisuuttaan ja jatkopolkujaan.
- **[Valmennusmalli](#)** (Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella)  
Maahanmuuttajien mentorointi on hyvä tukimenetelmä, jossa parhaimmillaan molemmat osapuolet oppivat uutta. Ennen mentoroinnin käynnistämistä on hyvä tutustua, miten sitä on aiemmin järjestetty ja millaisia kokemuksia siitä on. Tässä Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella -hankkeessa kirjoitetussa mentoroinnin käsikirjassa kuvataan, millaisella mallilla menetelmää toteutettiin ja millaista palautetta siitä saatiin toisen asteen opiskelijoilta.
- **[Mentorointi valmentavassa koulutuksessa](#)** (Maahanmuuttajat korkeakoulutukseen ja työelämään)  
Mentorointi on työelämässä ja oppilaitosympäristöissä laajasti käytössä oleva ohjausmuoto. Mentorointi on vuorovaikutukseen pohjautuva tavoitteellinen oppimisprosessi, joka perustuu luottamukseen, kunnioitukseen ja tasa-arvoon.

#### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[ART®-toimintamalli](#)** (NOJAT)  
ART® perustuu ryhmässä tehtäviin toiminnallisiin harjoituksiin, joilla tähdätään rakentavan vuorovaikutuksen ja sosiaalisesti hyväksytyyn käyttäytymisen tukemiseen kolmen kanavan; ajattelun, toiminnan ja tunteiden kautta. Tavoitteena on vahvistaa nuoren sosiaalisia taitoja ja itsehillintää sekä kehittää nuoren moraalista ajattelua.
- **[Elämäntaidot -toiminta](#)** (Nojat)  
Elämäntaidot –toiminnan tavoitteena on tukea nuorten itsetuntemusta, hyvää mielenterveyttä ja toimijuutta. Voimavarakeskeisiä menetelmiä soveltava psykoedukatiivinen kokonaisuus tukee nuoruuteen liittyvien kehitystehtävien, kuten itsetuntemus ja tulevaisuuteen suuntautuneisuus, toteutumista.
- **[Monitoimijuus koulussa Yhteisöllinen hyvinvointi ja siirtymien tukeminen](#)** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)  
Julkaisu kokoaa yhteen Ennaltaehkäisevä monitoimijuus: Osallisuus ja syrjäytymisen ehkäisy osaksi koulujen toimintakulttuuria (EMOK) -hankkeen aikana toteutettuja toimintoja. Julkaisu esittelee erilaisia työtapoja yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämiseen ja siirtymien tukemiseen hankkeen toimintojen ja toiminnassa mukana olleiden kokemusten kautta.
- **[OVA-Roma \(Omavalmennuskoulutus pitkäaikaistyöttömille nuorille romaniaikuisille\)](#)** (Tsetanes Naal)  
Suunnitellaan noin 12 viikon koulutuskokonaisuus, jonka aikana työskennellään nuorten romaniaikuisten kanssa elämäntaitojen lisäämiseksi. Koulutus sisältää identiteettityöskentelyä ja työ- ja opiskeluvalmiuksien lisäämistä ryhmätyöskentelyn ja etätehtävien avulla. Koulutuksen aikana työskennellään yksilöllistä koulutus- ja työelämäpolkua, jota opiskelija voi hyödyntää TE-palveluissa.
- **[Mentoritoiminta](#)** (Opin portaililla Pohjois-Pohjanmaalla)  
Mentoritoiminnassa suomenkieliset mentorit toimivat mentoroitavien tukena. Molemmat, sekä mentorit että mentoroitavat, ovat opiskelijoita.
- **[Romanioppilaiden koulunkäynnin intensiivinen tukiohjelma](#)** (Tsetanes Naal)

Käytännön tavoitteena on parantaa alueen romaninuorten koulutustasoa ja vähentää koulupudokkuutta tehokkaan tukitoiminnan kautta.

- **[Ote Elämään- Kokemusasiantuntijakoulutus romaniakuisille](#)** (Tsetanes Naal)  
Kohderyhmänä nuoret romaniakuiset ja aikuiset. Tavoitteena osallistujien voimaantuminen ja osallisuuden vahvistuminen sekä motivaatio osallisuuteen; opiskelun kynnyksen madaltuminen ja motivoituminen sekä urapolkuajattelun laajentuminen.

## Työvaltaiset oppimisympäristöt

Keskeyttämisen ehkäisyä on pyritty tukemaan jo läpäisyn tehostamisohjelman aikaisista hankkeista lisäämällä työvaltaisia oppimisympäristöjä ja menetelmiä. Aikaisemmin koordinaatiohankkeen aikana menetelmäpankkiin kuvattiin työelämälähtöisiä opiskelulinjoja ja pääosin käytäntöjä työpajoilla opiskeluun ja näiden opintojen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Opit työssä -hankkeessa luotiin myös työvaltaisesta oppimisesta valmennusohjelma opettajille ja työvalmentajille. Nämä käytännöt olivat hyvin paikkakuntasidonnaisia, mutta osittain sovellettavissa myös muualla.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- **[Valmennusohjelma työvalmentajille ja opettajille](#)** (Opit työssä)  
Työvaltaisen oppimisen käyttöönoton tueksi ja toimintamallien juurruttamiseksi osaksi organisaatioiden toimintaprosesseja ja -tapoja toteutettiin Opit työssä -hankkeessa työvalmentajille, opettajille ja johdolle valmennusohjelma.
- **[Työpajojen oppimisympäristöt](#)** (Huoltamo)  
Prosessin tuloksena avattuja oppimisympäristöjä ovat työpajan auto- ja metallipajat sekä myymälä. Oppimisympäristöjen avaamisen myötä työpajalla on mahdollisuus suorittaa soveltuvin osin 17 auto-, kone- ja metallialan sekä liiketalouden perustutkintojen tutkinnon osaa.
- **[Työelämälähtöiset opiskelulinjat](#)** (Huoltamo)  
Työelämälähtöisissä opinnoissa torstaiaamupäivisin opiskelijat jalkautuivat työelämään, autenttiseen oppimisympäristöön oppimaan asioita, joita tähän saakka on opiskeltu oppilaitoksessa teorianunneilla ja erilaisin harjoituksin.
- **[Työvaltainen oppiminen työpajojen ja säätiöiden oppimisympäristöissä](#)** (Opit työssä)  
Opit työssä -hankkeen aikana kehitettiin työpajojen/säätiöiden ja ammatillisten koulutuksen kanssa yhteistyössä työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli. Työvaltainen polku voi toteutua joko pajalta/säätiöltä ammatillisiin opintoihin tai oppilaitoksesta pajalle/säätiölle. Työvaltaiselle polulle ohjattiin nuoria yhteistyötyöpajoilta ja -säätiöistä, TE-toimistolta, oppilaitoksesta ja muilta yhteistyötahoilta. Oppilaitosten osalta pajaopintojen työvaltaiselle polulle ohjattiin keskeyttäviä tai alaa vaihtavia opiskelijoita.
- **[Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli](#)** (Opit työssä)  
Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnustaneet työpajojen (Rannikopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.

## Opiskeluhoitoa tukevat käytännöt ja mallit

Koordinaatiohankkeen aikana kehitettiin työtapa yhteisölliselle opiskeluhoitolle. Nämä käytännöt ovat hyvin paikkakuntasidonnaisia.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- **[Ennaltaehkäisevä perhetyö](#)** (Huoltamo)

Huoltamo-hankkeen ennaltaehkäisevän perhetyön pilotointi toi perhetyön opiskeluhoollon, nuorten työpajan ja TE-palveluiden rinnalle. Pieksämäen II-asteen ja ammattikorkeakoulun opiskelijoilla, sekä nivelvaihteyden näkökulmasta Hiekanpään yläkoulun oppilailla ja heidän perheillään oli mahdollisuus saada tukea arjen hankaluuksiin, elämäntilanteen tuomiin haasteisiin, opiskeluvaikeuksiin ja perheen vuorovaikutussuhteisiin.

- **[Hiekkiksen hyvinvointityö](#)** (Huoltamo)  
Yhteiselle opiskeluhoollolle määritettiin yhteiset peruspilarit. Tämän lisäksi kuvattiin eri opiskeluhoollon toimijoiden vastuut ja roolit yhteisöllisessä opiskeluhoollossa.

## Sisäisiä siirtymiä tukevat käytännöt

Aiemman Zoomi-hankkeen aikana menetelmäpankkiin dokumentoitiin SISU-hankkeen toimesta useampia hyviä käytäntöjä, jotka kuvaavat paikallisilla esimerkeillä, miten siirtymävalmentajan, siirtymiä estäviä ja edistäviä tekijöitä tunnistamalla ja yksilöllisellä ohjauksella voidaan ehkäistä keskeyttämistä ja auttaa opiskelijaa löytämään uusi ala ja paikka oppilaitoksesta.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- **[Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **[Siirtymiä estäviä/hidastavia tekijöitä](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Hanke on koonnut hankeverkostossa yhteisen mallinnuksen siirtymiä estävistä tekijöistä. Mallinnuksen avulla hankkeen henkilöstö tuo esille siirtymiä hankaloittavia tekijöitä ja pyrkii hankkeen toimintojen avulla miettimään ratkaisuja esitettyihin haasteisiin.
- **[Siirtyjän opintopolun kuvaus](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhoollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **[Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Aiemmin opiskelijan vaihtaessa alaa tai koulutusmuotoa käytettiin ammattiopiston erolomaketta, jolloin opiskelija erosi aiemmasta koulutuksesta ja aloitti uutena opiskelijana uudessa koulutuksessa/tutkinnossa/yksikössä. Toimintamallin käyttöönoton yhteydessä ammattiopistoon otettiin käyttöön uusi sisäisen siirron lomake. Lomake täytetään pääsääntöisesti lähtevässä yksikössä.
- **[Valman opiskelijoiden siirtyminen saattaen vaihtaan](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Seinäjoen koulutuskuntayhtymässä, SEDU, VALMA-koulutuksen opiskelijoiden sujuvaa siirtymää ammatilliseen koulutukseen on pilotoitu ja kuvattu saattaen vaihto -prosessin avulla.

## Jatkuvan hakeutumisen ohjaus

Jatkuva hakeutuminen on ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä muodostunut tärkeäksi teemaksi siirtymien sujuvoittamisen näkökulmasta. SOPU-hankkeessa onkin laadittu malli hakijan portaista, joka tekee hakuprosessin näkyväksi ja samalla tuo esiin ohjauksen eri rooleja prosessin aikana. Malliin voi tutustua alla.

### **[HAKEUTUMINEN - Hakijan portaat](#)** (SOPU)

Mallin tavoite on kuvata ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen vaiheita jatkuvan haun prosessissa. Portaiden yläpuoli kuvaa hakeutumisen vaiheita hakijan ja portaiden alapuoli organisaation näkökulmasta tiedonhaun, hakeutumisen, opiskelijavalinnan ja opintojen aloittamisen vaiheissa. Hakijan portaissa on haluttu nostaa esille hakeutumisvaiheen ohjaus oikean koulutuksen löytämiseksi.

### **[OHJAUS JA TUKI - Ohjauksella opiskelijaksi](#)** (SOPU)

Ohjauksella opiskelijaksi - hakeutumisen ohjaus jatkuvassa haussa -mallissa on kuvattu ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneen ja siihen jatkuvassa haun kautta hakeutuvan henkilön ohjausprosessia koulutuksen järjestäjän näkökulmasta.

Mallien tueksi on luotu erilaisia käytännön tason kuvauksia prosessista sekä työkaluja jatkuvan haun toteuttamiseen. Aiemman koordinaatiohankkeen aikana luodut joustavan sisänoton muistilista ja muut siirtymävaiheen käytännöt tukevat hyvin Hakijan portaata -mallin toteutusta.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **JATKUVA HAKU - Prosessikuvaus** (SOPU - Sujuvat omat polut)  
Ensimmäinen tuote on jatkuvan haun toteutuksen mallinnus huomioiden sekä koulutuksen järjestäjän sekä hakeutujan näkökulman. Hakeutujan näkökulman rakentamisessa hyödynnettiin hankkeen tekemää hakeutujien ohjaustyötä.
- **JATKUVA HAKU - Kysely koulutuspääliköille** (SOPU - Sujuvat omat polut)  
Tuote on jatkuvan haun toteutuksen mallinnus huomioiden sekä koulutuksen järjestäjän sekä hakeutujan näkökulman. Hakeutujan näkökulman rakentamisessa hyödynnettiin hankkeen tekemää hakeutujien ohjaustyötä
- **JATKUVA HAKU - Tehtäviä koulutukseen hakeutujalle** (SOPU)  
Minustako amis? on tarkoitettu ammatilliseen koulutukseen hakeutujalle. Minustako amis? toimii apuna, kun opiskelija miettii itselleen sopivaa koulutusala.

#### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **Joustavan sisänoton muistilista** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Seinäjoen koulutuskuntayhtymässä on luotu henkilöstölle muistilista jatkuvan haun ja joustavan sisänoton käytäntöjä helpottamaan. Muistilistaan on kerätty hakuvaiheesta opiskelijan opintojen alkamiseen muistin tueksi muistettavaa ja perehdytysasioita.
- **SISU-ohjausmalli ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Toimintamallissa on pilotoitu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia. SISU-ryhmä tarjosi ohjausta Valma-koulutuksen (Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutus) opiskelijoille lukuvuonna 2015-2016. Toimintamallin kohteena ovat olleet vahvaa yksilöllistä tukea tarvitsevat Valma-koulutuksen opiskelijat, jotka olivat merkittävässä keskeyttämisvaarassa.
- **Verkko-opintokokonaisuudet ammatillisen opiskelijan siirtymävaiheeseen** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
WinNovassa on kehitetty opiskelijan siirtymävaiheen tueksi sekä Valma-koulutuksen käyttöön verkko-opintokokonaisuuksia. Verkko-opintokokonaisuudet on toteutettu Moodle-oppimislustalle ja ne sisältävät aineistoihin perehtymistä, testejä, keskustelua muiden opiskelijoiden kanssa sekä palautettavia tehtäviä.
- **Siirtymävaiheen opinto-ohjaus** (Siirtymät sujuviksi SISU)  
Kuvaus Koulutuskeskus Sedun siirtymävaiheen opinto-ohjauksesta.

## **D. Sujuva siirtyminen työelämään ja jatko-opintoihin**

Zoomin koordinoimissa hankkeissa on syntynyt hyvin kattavasti hanketuloksia liittyen jatko-opintoihin siirtymiseen. Lisäksi hankkeissa on luotu sisältöjä myös työelämään siirtymisen ja uraohjauksen tueksi. Yhteensä malleja ja käytäntöjä on tähän teemaan liittyen dokumentoitu menetelmäpankkiin 55. Nämä käytännöt ja mallit liittyvät väyläopintojen kuvaukseen ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun sekä laajempi eri asteen oppilaitosten yhteistyön toteuttamiseen esimerkiksi yhteisten tai valmentavien opintojen muodossa. Työelämään siirtymisen tueksi taas on laadittu sisältöjä liittyen esimerkiksi uraohjaukseen ja työnhakutaitojen vahvistamiseen sekä laajemmin työllistymisen tukemiseen esimerkiksi työnantajayhteistyön kautta. Tähän teemaan on luotu uusia sisältöjä Zoomin jatkohankkeen aikana yhteensä 15 kappaletta.



## Väyläopinnot ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun

Väyläopintoihin on laadittu Sujuvat siirtymät -hankkeiden aikana useita hyviä käytäntöjä ja mallinnuksia. Käynnissä olevan koordinaatiohankkeen aikana on laadittu AMK-opintoihin valmentava malli erityisesti maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille. EPPA-hankkeen mallissa on kuvattu ammatillisten väyläopintojen malli Lapin ammattikorkeakouluun. Malleihin voi tutustua alla.

### [AMK-opintoihin valmentava AMK-pajamalli](#) (Maahanmuuttajat korkeakoulutukseen ja työelämään)

Tavoitteena on edistää maahanmuuttajataustaisten hakeutumista AMK-opintoihin ja siten parantaa korkeakoulutuksessa aliedustetun ryhmän osallisuutta ja koulutuksellista tasa-arvoa. Osallistumalla valmentavaan AMK-pajatoimintaan opiskelija saa tietoa AMK-opinnoista, suorittaa ammattikorkeakoulun opintojaksoja ja vahvistaa opiskelutaitojaan sekä saa vertaistukea.

### [Ammatilliset väyläopinnot](#) (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))

Lapin ammattikorkeakoulu tarjoaa Lapin koulutuskeskus REDUn, Lappian ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ammatillisen koulutuksen opiskelijoille maksuttomia 30 opintopisteen väyläopintoja. Väyläopinnot tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden tutustua ammattikorkeakouluopintoihin, kehittää ja syventää omaa osaamistaan sekä aloittaa tutkintotavoitteinen opiskelu. Ammatillisiin väyläopintoihin osallistumisen edellytyksenä on soveltuvan ammatillisen perustutkinnon opiskelu.

Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavia käytäntöjä on laadittu useita edellisen koordinaatiohankkeen aikana. Ammattikorkeakouluopintoja on sovitettu ammatilliseen oppilaitokseen opiskeltavaksi ja suuressa osassa hankkeista näitä opintoja on voinut hyväksi lukea osaksi AMK-tutkintoja ja samaan aikaan ne ovat myös helpottaneet siirtymistä korkeakouluopintoihin ammatillisen perustutkinnon jälkeen. Näitä käytännön sovellutuksia on laadittu eri tutkintoaloille, kuten liiketalouteen, sosionomeille, tekniikan alalle jne. Useat käytännöt ovat alakohtaisia tai alueellisia toteutuksia, joten niiden hyödyntäminen vaatii käytäntöön tutustumista ja käytäntöjen sovittamista uuteen ympäristöön. Useimmat vaativat paikallista sopimista.

### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- [Korkeakoulupolku Merkonomista Tradenomiksi](#) (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))  
Malli kuvaa, millaisia mahdollisuuksia ammatillisen perustutkinnon opiskelijalla on perustutkintonsa aikana vahvistaa korkeakouluvalmiuksiaan, suorittaa väyläopintoja, tehdä osaamisen näyttöjä ja edistää näiden avulla ammattikorkeakouluun siirtymistä. Kuvio on tehty ohjaustyön ja markkinoinnin tueksi.
- [Korkeakoulupolku tieto- ja viestintäteknikassa](#) (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))  
Artikkelissa kuvataan, millaisia mahdollisuuksia ammatillisen perustutkinnon opiskelijalla on perustutkintonsa aikana vahvistaa korkeakouluvalmiuksiaan, suorittaa väyläopintoja, tehdä osaamisen näyttöjä ja edistää näiden avulla ammattikorkeakouluun siirtymistä.
- [Korkeakoulupolku sosiaalialalla](#) (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))  
Kuviossa ja artikkelissa kuvataan korkeakoulutuksen polulla olevan ammatillisen perustutkinnon opiskelijan opiskelumahdollisuuksia kohti korkeakouluopintoja sosiaalialalla.
- [Mentorointi AMK-opintoihin valmentavassa koulutuksessa](#) (Maahanmuuttajat korkeakoulutukseen ja työelämään)  
Mentori kulkee hankkeen opiskelijan rinnalla opiskelujen ajan ja hänen keskeisiä tehtäviään on kuunnella, keskustella, kannustaa, rohkaista, neuvoa ja ohjata. Mentorointitapaamisten keskustelut voivat parhaimmillaan vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihin ja uskoa opiskeluhaaveiden toteutumiseen.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **Väyläopinnot toisen asteen opiskelijoille** (Vauhtia väylälle)  
Vauhtia väylälle -hankkeen aikana on kehitetty joitakin ammattikorkeakoulun opintoja sellaisiksi, että myös toisen asteen opiskelijoiden on helpompi niitä suorittaa. Samoin on panostettu ohjaukseen sekä verkko-opintojen ja monimuotoisten toteutusten laadintaan, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus asuinpaikasta riippumatta tutustua ammattikorkeakouluopintoihin.
- **Liiketalousväylä** (Omalle polulle korkeakouluun)  
Gradia Jyväskylä ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu ovat lukuvuonna 2017 - 2018 kehittäneet ja pilotoineet opintoväylää, jonka tarkoituksena sujuvoittaa opiskelijoiden siirtymistä merkonomiopinnoista tradenomiopintoihin.
- **Erillishaku maahanmuuttajille ja romaneille ammattikorkeakoulu opintoihin (Diak)** (Opin portailta Pohjois-Pohjanmaalla)  
Hankkeessa on luotu toimintamalli, joka avulla on luotu romaneille ja maahanmuuttajille sujuvampia mahdollisuuksia toteuttaa opiskeluhaaveitaan kohti ammattitutkintoa. Erillishakujen tavoitteena oli luoda kulttuurisensitiivinen, esteetön ja syrjimätön valintakoeprosessi, joka mahdollistaa pääsyn korkeakouluopintoihin.
- **Tredun konekerho tähtää joustavin siirtymin AMK-opintoihin** (NOPSA)  
Kerhon tavoitteena on opiskelijoiden uramahdollisuuksien avartaminen sekä motivoida ja ohjata opiskelijoita kohti ammattikorkeakoulun opintoja ja samalla lisätä tekniikan alojen vetovoimaisuutta. Kerhotoimintaa tarjotaan kaikille kiinnostuneille ja etenkin niille, jotka ajattelevat jatkaa opintojaan AMK:ssa.
- **AC info** (Jatkoväylä)  
Pidämme AC:n kautta infoja Centria-ammattikorkeakoulun verkko-opinnoista (=Averko-opinnot), väyläopinnoista ja avoin amk-opinnoista siihen aikaan, kun verkko-opintoihin ilmoittautuminen on meneillään. Opiskelijat ovat eri puolilla Centrian toiminta-aluetta / Suomea / maailmaa: Infon toteuttaminen webinaarina AC:n kautta mahdollistaa osallistumisen mistä päin vain.
- **Verkko-opinnot väyläopintoina** (Jatkoväylä)  
Verkko-opinnot väyläopintoina. Väyläopinnot = toisen asteen opiskelijoille tarjottavia avoin amk-opintoja. Väyläopintoina tarjotaan avoimen amk:n verkko-opintoja, jotka soveltuvat sekä perus- että ammattiopinnoiksi toisella asteella/amk:ssa
- **Pääsylippu SAMKiin - jatko-opintoväylä WinNova-SAMK** (NOPSA)  
NOPSA-hankkeen malli väylästä SAMK:n sähköalan AMK-opintoihin ilman pääsykoetta.
- **TAITAVA siirtymä Turun ammattikorkeakouluun** (NOPSA)  
Tavoitteena on lisätä tekniikan alojen vetovoimaisuutta ja kouluasteiden välistä yhteistyötä sekä parantaa opiskelijoiden matemaattisia ja kielellisiä valmiuksia. Opiskelijat saavat paremmat edellytykset AMK-opiskeluun, nopeutetaan opintoja ja mahdollistetaan toisen asteen sekä AMK-opiskelijoiden yksilölliset opintopolut.
- **Tekniikan yhteisopettajuus ja yhteiset oppimisympäristöt** (Jatkoväylä)  
Ammattikorkeakoulun ja ammatillisen oppilaitoksen yhdessä toteuttama Mittaus-, säätö- ja automaatiotekniikan perusteet 3 op -kurssi ammattiin opiskeleville.
- **Merkonomista tradenomiksi** (Jatkoväylä)  
Laurean ja Hyrian yhteistyössä toteuttamat väyläopinnot ammattikorkeakouluopinnoista kiinnostuneille.
- **Ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin ja amk:ssa opiskeluun valmentavat jatkoväyläopinnot** (Jatkoväylä)  
Kuvaus ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin ja amk:ssa opiskeluun valmentavista jatkoväyläopinnoista (esim. tehovalmennus-opintojaksot 3-5 op)
- **Jatkoväylä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnosta sosionomiopintoihin** (Jatkoväylä)  
Kuvaus jatkoväylästä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnosta sosionomiopintoihin. 1. puolen vuoden opinnot (amk) / nuvan viimeinen puoli vuotta (30 op)

## Muut jatko-opintoihin siirtymistä tukevat mallit

Väyläopintojen lisäksi hankkeissa on pyritty lisäämään ammattiin opiskelevien valmiuksia opiskella korkeakoulussa. KETTU-hankkeessa laadittiin malli jatko-opinto-ohjauksen tueksi. Malliin on kuvattu erilaisia jatko-opintopolkuja ammatillisesta koulutuksesta ammatti- tai erityisammattitutkintoihin tai korkeakouluopintoihin. EPPA-hankkeen mallissa on kuvattu toiminnallisen yhteistyön merkitys ja mahdollisuudet sujuvien siirtymien tukemisessa. Malleihin voi tutustua täällä:

### **Jatko-opintopolut kuvina** (KETTU)

Jatko-opintopolkujen kuvien tavoitteena on helpottaa oman alan jatko-opintomahdollisuuksien tunnistamista. Kuviin on koottu 35 eri ammatillisen perustutkinnon luontevimmat jatko-opintopolut (vaikka ammattiin valmistunut voikin hakeutua

mille tahansa alalle). Kuvat toimivat ohjaustyökaluna toisen asteen opetus- ja ohjaushenkilöstön käytössä ja auttavat koulutukseen hakeutuvia ja heidän huoltajiaan hahmottamaan ammatillisen koulutuksen kautta aukeavat jatkokoulutus- ja uramahdollisuudet.

#### **Toiminnallisen yhteistyön timantti** (Erilaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))

Erilaisia Polkuja Pitkin Ammattiin (EPPA) -hankkeessa hanketoimijoiden kumppanuus on kehittynyt yhdessä tekemällä. Yhdessä tekemisestä hioutui lappilainen toiminnallisen yhteistyön timantti. Yhteistyö on ollut operatiivista kumppanuutta ja toiminnallista yhteistyötä. Kehittynyt kumppanuus ja yhteistyö on vahvistanut opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen rakentamista ja sujuvia siirtymiä osaamisperustaisessa koulutuksessa. Hanketoimijat sekä asiantuntijat eri kouluasteilta ovat yhdessä rakentaneet toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden osaamispolkuja sekä osaamisen hankkimisen prosesseja erilaisissa oppimisympäristöissä.

Sekä EPPA että KETTU-hankkeissa on luotu myös käytäntöjä, jossa jatko-opintopolkujen toteutusta avataan tarkemmin paikallisella tasolla. Lisäksi tämän tueksi on aiemman koordinaatiohankkeen aikana luotu itsearvioinnin työkaluja, yliopistokursseja, opintovaatimusten kuvauksia sekä kieliopintoja tai matematiikan valmennuksia korkeakouluopinnoista kiinnostuneille. Lisäksi osa käytännöistä tukee maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden valmentamista korkeakoulutukseen. Useat näistä käytännöistä vaativat paikallista sopimista ja yhteistyökuvioiden virittelemistä.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **Ohjausyhteistyö korkeakoulutuksen polulla** (Erilaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))  
Kuvioissa kuvataan nivelvaiheen yhteistyötä ohjauksen näkökulmasta. Kuviot kuvaavat ohjausyhteistyöprosessia, jossa korkeakoulutuksen polun valinnut ammatillista perustutkintoa suorittavan opiskelijan on mahdollista suorittaa korkeakouluopintoja ammatillisen perustutkintonsa aikana.
- **Jatko-opintopolut koulutusesittelyissä** (KETTU)  
KETTU -hankkeessa tuotettuja jatko-opintopolkujen kuvia on käytetty Koulutuskeskus Salpauksen verkkosivuilla eri koulutusalojen esittelyjen yhteydessä. Oheisen linkin kautta näet esimerkin nuoriso- ja yhteisöohjaajan koulutuksesta.

#### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinaatio -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **Itsearvioinnin tukimateriaali ja AHOT-opas** (Vauhtia väylälle)  
Vauhtia väylälle -hankkeessa tuotettiin tukimateriaalia itsearvioinnista, joka on keskeinen ammattikorkeakoulussa kehittyvä ja käytettävä arvioinnin muoto. Hankkeessa laadittiin myös AHOT-opas toiselle asteelle, jossa kerrotaan peruseräaiteita AHOToinnista.
- **Yliopistokursseja toiselle asteelle** (Suunnitelma B)  
Neljän yhteistyöluokion kanssa pilotoitu yliopistokursseja lukioisille lukuvuonna 2016-2017. Tarjonnassa oli yhteensä 8 kurssia, joista 4 toteutui.
- **Opintojen sisällön/opintovaatimusten avaaminen opiskelijoille AMK:n toimesta** (Jatkoväylä)  
Käytännössä on kuvattu prosessi, miten ammattiin opiskelevat perehdytetään AMK-opintoihin. Tavoitteena on, että opiskelija tietää mitä opinnot sisältävät ja saa käsityksen siitä, mitä hän jo osaa ja mitä hänen pitää vielä oppia (ohjauksellinen tarve).
- **Ruotsin kielen polkuopintomalli Pirkanmaalla** (NOPSA)  
Kokonaan uuden toimintamallin luominen ruotsin kielen oppimiseen tapahtui Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) ja Tampereen seudun ammattiopisto Tredun toimesta NOPSA-hankkeessa.
- **Ruotsin oppimisen polkuopintomalli Satakunnassa** (NOPSA)  
Ruotsin kieli on mukana Satakunnan polkuopintomallissa. Mallissa ruotsin oppimista on tuettu syyslukukaudella Winnovassa pidettävillä viikoittaisilla kerhotunneilla ja kevätlukukaudella SAMKissa järjestetyllä opintojaksolla. Opetuksen lähtökohtana ovat olleet motivointi, sanasto ja erilaiset mahdollisuudet opetella kieltä.
- **Kielipolku** (Omalle polulle korkeakouluun)  
Kielipolku on Jyväskylän Lyseon lukiossa pilotoitu, lukiolaisille tarkoitettu opintopolku, joka tarjoaa monipuolisesti kieliopintoja. Kieliopinnot on toteutettu yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston kanssa.
- **Matematiikan AMK-valmennus teknisille aloille** (Poluttamo)

Matematiikan AMK-valmennus on suunniteltu ammatillisen perustutkinnon opiskelijoille, joilla on tavoitteena pyrkiä opiskelemaan AMK:ssa teknisille aloille. Tavoitteena on kohottaa opiskelijan matemaattisten taitojen osaaminen ja oppimisvalmiudet sellaiselle tasolle, että opintojen suorittaminen ja uuden tiedon omaksuminen on sujuvaa AMK:ssa.

- **[AMK-matematiikkaa ammattiopistoille](#)** (Nopsa)  
Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) tarjoaa ammattiopistojen opiskelijoille mahdollisuutta suorittaa AMK-opintoja etänä Moodlen välityksellä. Nopsa-hankkeessa on tavoitteena edistää ja nopeuttaa II-asteen opiskelijoiden siirtymistä ammattiopistoista sujuvasti ammattikorkeakouluihin.
- **[Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden tuki Oamk:lla](#)** (Opin portailta työelämään)  
Oamkilla on toteutettu sekä henkilökohtaisia että yleisiä tukipajoja. Tukipajoja on järjestetty liittyen ammattiopintojen suorittamiseen, suomen kielen opiskeluun, ammattiharjoittelupaikkojen hankkimiseen, opinnäytetyöaiheiden hankkimiseen, opinnäytteiden henkilökohtaiseen ohjaamiseen, sekä valmistumisajankohdan lähellä opiskelun jälkeisen työpaikan etsimiseen.
- **[Tukipajat Korkeakouluopintoja tavoitteleville romaneille](#)** (Tsetanes Naal)  
Tukipajat tarjoavat ohjatun tuen oman opiskelupolun suunnitteluun ja hakuvaiheeseen. Pajoista muodostuu viiden kerran kokonaisuus korkeakouluhaun tueksi. Prosessin aikana kannustetaan korkeakouluhakuun yhteishaun sekä avoimen korkeakoulun kautta ja tuetaan opiskeluvaiheiden kehittymistä.

## Ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä edistävät mallit

Aiemman koordinaatiohankkeen aikana luotiin myös hyviä käytäntöjä, joilla tuetaan ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä. Useat näistä ovat myös päällekkäisiä tai tukevat aiempien teemoja käytäntöjä. Näissä keskiössä on tunnistaa ammatillisen toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen yhteneväisyyksiä sekä tapoja, jotka mahdollista yhteistyötä ja opiskelijoiden sujuvampaa siirtymistä korkeakoulutukseen. Nämäkin käytännöt ovat hyvin paikkakuntasidonnaisia, mutta kuvaavat hyvin esimerkeinä, millaisilla tavoilla yhteistyötä on mahdollista viritellä. Paras opas tähän on Jatkoväylän yhteistyöstä toteuttama tilannekartoitus.

### Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinaatio -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- **[Ammatillisesta koulutuksesta sujuvasti ammattikorkeakouluun -tilannekartoitus](#)** (Jatkoväylä)  
Jatkoväylä – sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun -hankkeessa toteutettu selvitys kartoittaa, missä määrin ammatillisen toisen asteen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut tarjoavat opintoja ja ohjauspalveluita näiden koulutusasteiden välisen siirtymävaiheen tukemiseksi.
- **[Opetussuunnitelmien vertaaminen](#)** (Jatkoväylä)  
Opetussuunnitelmien vertaamisen malli ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulun yhteistyön rakentamiseksi.
- **[Taitaja-toiminnan \(konepajatekniikka\) hyödyntäminen AO-AMK sujuvissa siirtymissä](#)** (NOPSA)  
Kokonaan uuden lajin luominen Taitaja-kilpailuun tapahtui Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK), Tampereen seudun ammattiopisto Tredun sekä yritysyhteistyön ja NOPSA-hankkeen toimesta. Ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutettavaksi näytöslajiksi valittiin Konepajatekniikka. NOPSA-hankkeen puitteissa toiminta kohdistui sujuvan siirtymän mallin kehittämiseen, itse kilpailutapahtuma järjestettiin muulla rahoituksella.
- **[Yrittäjyysleiri yhteisenä oppimisympäristönä](#)** (Jatkoväylä)  
Hyrian, Keudan, Haaga-Helian StartUp Schoolin ja ammatillisen opettajakorkeakoulun yhteistä yrittäjyysleiriä on rakennettu seuraavista tavoitteista: tarjotaan opiskelijoille näköala yrittäjyyden polkuun ja opintojen jatkuvuuteen ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun; kokeillaan miten leiri voi toimia yhteisenä oppimisympäristönä ammatillisen ja ammattikorkeakoulun opiskelijoille; tarjotaan ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajaksi opiskeleville autenttinen ympäristö tehdä opetusharjoittelua, tutustua ammatilliseen koulutukseen ja ohjata yrittäjyyden opinnoissa eri alan opiskelijoita.

## Uraohjaus ja työhakutaitojen vahvistaminen

Sujuvat siirtymät -hankkeissa on pyritty opiskeluvalmiuksien ohella vahvistamaan myös opiskelijoiden työhakutaitoja muun muassa uraohjauksen avulla. Erilaisia Polkuja Pitkin Ammattiin (EPPA) -hankkeessa on esimerkiksi kehitetty tulevaisuusorientoitunut HOKS- ja uraohjauksen malli, joka huomioi muuttuvien toimintaympäristöjen tarpeet ja lisää näin ollen opiskelijoiden valmiuksia rakentaa omaa henkilökohtaista tulevaansa ja siirtymistä joko työelämään tai jatko-opintoihin. Urheilijoiden kaksoisurat Päijät-Hämeessä hankkeessa taas on laadittu työkalu nuoren urheilijan ura- ja tulevaisuuden suunnittelun tueksi.

### HOKS- ja uraohjauksen malli (Erlaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA))

Mallin tarkoituksena ja tavoitteena on mahdollistaa kokonaisvaltainen, tulevaisuuteen suuntaava HOKS- ja uraohjausprosessi kaikille toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville nuorille ja aikuisille. Malli kuvaa HOKS- ja uraohjausprosessin etenemisen yksilön ja ryhmän näkökulmasta vaihe kerrallaan. HOKS on aina yksilön suunnitelma, mutta ryhmässä tapahtuvan ohjauksen liittäminen osaksi prosessia mahdollistaa kokonaisvaltaisemman ohjauksen tulevaisuusohjausta ja sen menetelmiä hyödyntämällä.

### Uraohjauksen malli ammatilliseen koulutukseen (KETTU)

Uraohjauksen malli kuvaa ammatillisen oppilaitoksen uraohjauspalveluita ja niiden toteuttamista. Se toimii uraohjauspalveluiden hakemistona ja niiden hahmottamisen apuvälineenä. Mallin avulla sekä henkilöstön että opiskelijoiden on helppo löytää kaikki saatavilla oleva tuki urasuunnitteluun.

### Urheilijan urasuunnittelutyökalu (Urheilijoiden kaksoisurat Päijät-Hämeessä)

Työkalun tavoitteena on auttaa nuorta urheilijaa tekemään oman yksilöllisen, urheilun ja opiskelun tai muun työn yhdistävän tulevaisuuden suunnitelman. Työkalusta on omat versiot urheilevalle yläkoululaiselle ja urheilevalle toisen asteen opiskelijalle.

Lisäksi uraohjauksen kehittämiseksi hankkeissa on laadittu valmennuksia opettajille, joissa on mahdollista kehittää omia uraohjaustaitoja. Opiskelijoiden uraohjauksen tueksi on luotu myös uraohjausmalleja, ohjaussivustoja, työelämän tulevaisuuden tunnistamiseen liittyviä työkaluja sekä konkreettisempia työllistymisen suunnitteluun liittyviä työkaluja. Lisäksi hankkeissa on laadittu käytäntöjä maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden työllistymisen tukemiseen.

## **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **Uraohjauksen malli Koulutuskeskus Salpauksessa** (KETTU)  
Uraohjauksen malli kuvaa ammatillisen oppilaitoksen uraohjauspalveluita ja niiden toteuttamista. Tähän malliin on koottu ThingLink-alustalle Koulutuskeskus Salpauksen uraohjauspalvelut. Mallista on kaksi versiota. Henkilöstölle suunnatussa versiossa on opetus- ja ohjaushenkilöstön työssään tarvitsemia materiaaleja, palveluita ja työvälineitä uraohjaukseen. Opiskelijoille suunnatussa versiossa on uraohjauksen palveluja ja työkaluja heidän urasuunnittelunsa ja oppimisensa tueksi.
- **Ulkomaalais- ja romanitaustaisten opiskelijoiden työllistymisen tuki** (Opin portailta työelämään)  
Diakin, SDOn ja Oamkin kohdeopiskelijoille on pystytty tarjoamaan oppilaitoksen yleisen työllistymisen tuen lisäksi opiskelijakohtaista tukea esimerkiksi vahvistamalla oppilaitosten ja työelämän yhteistyötä, tarjoamalla työnhakuun tukipajatoimintaa ja tukemalla opiskelijaa ja työnantajaa harjoittelupaikoissa.
- **Maahanmuuttaja- ja romanitaustaisten opiskelijoiden tuki Diakilla** (Opin portailta työelämään)  
Opiskelijoille on järjestetty loppuvaiheen opintojen tukipajoja ja annettu yksilöllistä tukea opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tärkeäksi muodostui tuki työharjoitteluissa ja opinnäytetyössä.
- **Vieraskielisten opiskelijoiden tuki loppuvaiheen opinnoissa Oamkilla** (Opin portailta työelämään)  
Oamk on järjestänyt vieraskielisille tutkinto-opiskelijoille sekä henkilökohtaista että yleistä tukea liittyen ammattiopintojen suorittamiseen, suomen kielen opiskeluun, ammattiharjoittelupaikkojen etsimiseen, opinnäytetyöaiheiden hankkimiseen, opinnäytetöiden kirjoittamiseen ja valmistumisen jälkeisen työpaikan löytämiseen.

- **[OHJAUS JA TUKI - BePro-ryhmävalmennus](#)** (SOPU)

Sujuvat omat polut -hankkeessa kokeiltiin moniammatillisena yhteistyönä toteutettavaa ryhmävalmennusta uraohjauksessa. Ryhmävalmennusten tavoitteena on tukea ja ohjata yläkouluikäisiä ammatinvalinnassa sekä rakentaa ohjata ja tukea osallistujien opiskelu- ja urapolun suunnittelussa.

### **Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)**

- **[Uraohjausvalmennukset ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakoulussa](#)** (NOPSA)

NOPSA-hankkeen aikana järjestettiin erilaisia uraohjausvalmennuksia hanketoimijoiden organisaatioissa. Kaikille valmennuksille tunnusomaista oli sisältöjen räätälöinti tarvelähtöisesti. Uraohjausvalmennusten suunnittelussa hyödynnettiin sekä NOPSA-hankkeessa kehitettyjä uraohjauksen jäsentämisen mallia että uraohjausosaajan osaamismerkkin osa-alueita.

- **[Uraohjaus osaksi oppilaitoksen arkea](#)** (NOPSA)

NOPSA-hankkeen aikana on kehitetty Uraohjauksen jäsentämisen malli koulutuksen järjestäjien avuksi. Mallilla pyritään kuvaamaan uraohjauksen jatkumoa koulutusasteelta toiselle tai työelämään siirryttäessä.

- **[Uraohjausosaajan osaamismerkki](#)** (NOPSA)

Uraohjauksen osaamismerkkin voi suorittaa ammatillisten oppilaitosten opettajat, ohjaajat ja pinto-ohjaajat sekä muut ohjauksessa mukana olevat henkilöt. Osaamismerkkin avulla voi osoittaa työn kautta kertynyttä uraohjausosaamista, vaikka ei olisikaan vielä ohjausalan koulutusta.

- **[Sampo-ohjaussivusto](#)** (OSATA)

Sampo on sivusto, jolta löydät materiaaleja muun muassa ammatillisen koulutuksen Yhteisten tutkinnon osien Opiskelu- ja urasuunnitteluvaihtoehdot osa-alueen toteuttamista varten. Materiaali tukee myös HOKSin jatkuvaa päivittämistä ja opiskelijalle laadittavan urasuunnitelman tekemistä.

- **[Uraohjausmalli](#)** (Work Smart)

Uraohjausmalli koostuu työpajoista, joissa ensin aktiivointipajoissa harjoitellaan oman osaamisen tunnistamista ja markkinointia sekä työelämätaitoja. Sen jälkeen verkostoitumispajoissa kohdataan työntajien ja yritysten edustajia.

- **[Henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma](#)** (Pipo 2)

Oulun seudun ammattiopistossa käyttöön otettu työllistymissuunnitelma HOPS:n yhteydessä on ohjauksen väline, jonka ansiosta työllistymisnäkökulma integroidaan entistä paremmin ammatilliseen koulutukseen. Tähän asti työllistyminen ja opiskelu on monin paikoin nähty toisistaan irrallisina asioina ammatillisessa koulutuksessa ja työllistymisnäkökulma on ollut vähäistä. Opiskelijalla tulee olla selkeä käsitys mahdollisista työnantajista jo hyvissä ajoin ennen valmistumistaan. Työllistymisen kaari alkaa nuoren aloittaessa opintonsa OSAO:ssa jatkuen aina valmistumisen jälkeiseen tai opintojen aikaiseen työllistymiseen.

- **[ePortfolio ja video CV](#)** (See Me - Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistamishanke)

Hankkeen avulla nuoret ovat tiedostaneet omaa osaamistaan, tehneet sitä näkyväksi ja dokumentoineet sitä, mm. ePortfolion ja CV:n avulla.

- **[Osaamismatka-konsepti](#)** (Osaamispolkuja tulevaisuuteen, OSATA)

Osaamismatka ammatillisuuteen kasvamisesta -konsepti on neljästä tapaamisesta muodostuva kokonaisuus, jossa opiskelijat työstävät suhdettaan opiskelemaansa alaan ja sen kytkeytymistä omaan tulevaisuudensuunnitelmiinsa.

## **Työllistymisen tukeminen**

Uraohjaus- ja työllistymistaitojen lisäksi hankkeissa on pyritty luomaan tapoja, joilla voi auttaa opiskelijoita löytämään työpaikan ja työllistymään. Amisappi-mallissa on kerätty paikallisesti Satakunnan alueelta yhteen suoritettavaan tutkintoon liittyviä koulutussopimus- ja oppisopimustyöpaikkoja. Ammatitaitoa yhdessä -hankkeessa taas on luotu malli oppilaitoksen ja työpaikan yhteistyöhön ja tuotu esiin, miten esimerkiksi työpaikalla ja oppilaitoksessa tapahtuva oppiminen täydentävät toisiaan. Sujuvasta opin portailta työelämään -mallin tarkoituksena on edistää ulkomaalais- ja romanitustaisten opiskelijoiden loppuvaiheen opintoja ja työllistymistä. Näihin malleihin voi tutustua alla.

### **[Amisappi](#)** (Kohti työtä 2.0)

Amisappi on kehitetty digitaaliseksi työvälineeksi ennen kaikkea toisen asteen ammatillisille opiskelijoille. Hän pystyy apin avulla helposti kartoittamaan omaan alaansa ja tutkintoonsa / suoritettavaan tutkinnon osaan sopivat koulutus- ja oppisopimustyöpaikat omalta alueeltaan.

#### **Uudista Yhteistyötä!** (Ammattitaitoa yhdessä)

Ammatillisessa koulutuksessa oppilaitoksen ja työpaikan välinen yhteistyö on avain onnistuneeseen oppimiseen. Työpaikalla ja oppilaitoksessa tapahtuva oppiminen täydentävät toisiaan. Uudista yhteistyötä! -työkirja tarjoaa käytännön toimintatapoja työpaikan ja ammatillisen oppilaitoksen yhteistyön kehittämiseen.

#### **Sujuvasti opin portailta työelämään** (Opin portailta työelämään)

Mallin päätavoitteena on tukea ulkomaalais- ja romanitaustaisten opiskelijoiden loppuvaiheen opintoja ja työllistymistä. Toimenpiteiden kohderyhmänä ovat maahanmuuttaja-, ulkomaalais- ja romanitaustaiset opiskelijat. Koulutuksessa aliedustettujen ryhmien siirtymää työelämään tuetaan myös tarjoamalla kulttuurisensitiivisyys- ja monikulttuurisuuskoulutusta.

Näiden mallien lisäksi on kehitetty useampia hyviä käytäntöjä työllistymisen tukemiseen. Käynnissä olevan koordinaatiohankkeen aikana menetelmäpankkiin kuvatut käytännöt tukevat edellä mainittujen mallien toteutusta, kuten amisapin tutkintoalakohtaiset sovellukset ja toisaalta työpaikkaohjaajille suunnatut tietokortit. Lisäksi Vamos 2. asteen Kohti työelämää -valmennuksen vertaisryhmän tarkoituksena on tukea opiskelijoiden työelämään siirtymistä. Näiden lisäksi aiemman koordinaatiohankkeen aikana menetelmäpankkiin on kuvattu käytäntöjä työpaikkatiedotukseen, työpaikkainfojen toteutukseen, työllisyysmessuihin ja kummiyritystoimintaan. Hankkeissa on myös kuvattu menetelmäpankkiin verkkoympäristö omien työnhakutaitojen kehittämiseen sekä Amisapin kaltainen lisätoiminto Wilmaan, jossa työnantajien on mahdollista ilmoittaa vapaista työpaikoista.

#### **ZOOMI - sujuvia siirtymiä edistämässä -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.5.2019-31.12.2021)**

- **Kohti työelämää -valmennus** (Vamos 2. aste)  
Opiskelijoista muodostetaan vertaisryhmä, jossa heitä tuetaan opintojen läpäisyyn, valmistumiseen ja työelämään siirtymiseen. Ryhmävalmennuksen lisäksi opiskelijoille voidaan tarjota myös yksilövalmennusta. Tavoitteena on saada opinnot suoritettua tavoiteajassa ja selkiyttää opiskelijan omaa jatkopolkua.
- **Amisapin kokeilu liiketoiminnan alalla** (Kohti työtä 2.0)  
Amisappiin on luotu tietokanta liiketoiminnan työpaikkoihin ja tutkintoon liittyen Satakunnan alueella. Tietokanta toimii työvälineenä ammatillisen toisen asteen liiketoiminnan opiskelijoille, opettajille ja alalle hakeutuville. He voivat tietokannan ja Amisapin avulla tutustua koulutusalaan.
- **Amisapin kokeilu autoalalla** (Kohti työtä 2.0)  
Amisappiin on luotu tietokanta autoalan työpaikkoihin ja tutkintoon liittyen Satakunnassa. Tietokanta sisältää jonkin verran myös videomuodossa olevia kuvauksia autoalan työpaikoista (ml. yrittäjän haastattelut).
- **Amisapin kokeilu majoitus- ja ravitsemisalalla** (Kohti työtä 2.0)  
Amisappiin on luotu tietokanta ravintola- ja catering-alan työpaikkoihin ja tutkintoon liittyen Satakunnan alueella. Tietokanta toimii työvälineenä ammatillisen toisen asteen majoitus- ja ravitsemisalalla opiskelijoille, opettajille ja alalle hakeutuville.
- **Uudista Yhteistyötä! Käytännön työkaluja työpaikka-oppilaitosyhteistyön kehittäjälle** (Ammattitaitoa yhdessä)  
Opas tarjoaa työpaikoille ja oppilaitoksille työkaluja yhteistyön kehittämiseen: auttaa kiinnittämään huomiota yhteistyön sisältöön ja auttaa rikastamaan nykyisiä käytäntöjä sisällöllisesti vastaamaan lähitulevaisuuden työn osaamistarpeita.
- **Tietokortti työpaikkaohjaajille. Hyvinvointia tukeva opiskelijoiden ohjaus ja perehdytys.** (Ammattitaitoa yhdessä)  
Tietokortti tarjoaa työpaikkaohjaajille vinkkejä ja neuvoja hyvinvointia tukevan opiskelijoiden ohjauksen ja perehdytyksen tueksi. Tietokortti sisältää teemat: Millaista on hyvä ohjaus? Käytännön ohjeita ohjauksen ja perehdytyksen tueksi, Erityisen tuen tarve ja ohjaus, Hyvinvoinnin edistäminen osana ohjausta.

## Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi -koordinaatiohankkeen aikana kootut hyvät käytännöt (1.8.2015–30.4.2019)

- [CV-pohja Wilma-järjestelmään](#)** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)  
NISU - Nivelvaiheiden sujuvoittaminen -hankkeessa (ESR) kaikille opiskelijoille saadaan pelkistetty CV, johon tulee suoraan Wilma-järjestelmästä mm. yhteystiedot, aiemmat tutkinnot, työssäoppimiset (ajat ja paikat), valmiit tutkinnon osat ja korttikoulutukset.
- [Monikanavainen työpaikkatiedotus](#)** (Sujuvat työnhakumarkkinat)  
Monikanavaisessa työpaikkatiedotuksessa käytetään pääosin kolmea oppilaitosten ylläpitämää eri kanavaa: Osaajia työelämään-etsitään osaajaa! -Facebookin julkista ryhmää, Duuni Gradia&Poke sähköistä työnhakupalvelua (Tiitus Students-sovellus) sekä Wilma-järjestelmää (vain Gradiassa).
- [Osaajia työelämään -verkko-oppimisympäristö](#)** (Sujuvat työnhakumarkkinat)  
Osaajia työelämään -verkko-oppimisympäristö on tarkoitettu toisen asteen ammatillista tutkintoa suorittavien opiskelijoiden työnhakutietojen vahvistamiseksi ja työnhaun käynnistymisen tueksi. Opiskelija voi suorittaa yhteisen, pakollisen Työelämässä toimiminen -tutkinnon osan Osaajia työelämään -verkko-oppimisympäristössä.
- [Työnhakuinfot](#)** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)  
Hankkeessa tehdään yhteistyötä TE-toimistojen kanssa. Yhtenä mallina syntyy työnhakuinfot, jotka järjestettiin oppilaitoksen tiloissa yhteistyössä TE-toimiston työntekijöiden kanssa. Infoissa alasta ja siihen hakeutumisesta on kertomassa myös yritysten edustajat sekä samoin myös henkilöstövuokrausfirmojen edustajat.
- [Mahdollisuuksien päivä – Romanian koulutus- ja työllisyysmessut](#)** (Tsetanes Naal)  
Mahdollisuuksien päivä -messutapahtuma tuo yhteen alueen romaniväestön sekä koulutus- ja työelämäkentän edustajat. Yhteyttä luodaan myös laajemmin palvelukenttään ja sen eri toimijoihin.
- [Kummiyritystoiminta](#)** (PURE STEEL)  
PURE STEEL -hankkeessa kehitettiin kummiyritystoimintaa kone-metallialan yritysten kanssa. Hankkeen yhteistyöyrityksistä hankittiin ensimmäisen vuoden opiskelijoille kummiyritykset (mm. abloy, tesla jne.)
- [Avoimet koulutus- ja oppisopimuspaikat sekä näyttö- ja työpaikat Wilmassa](#)** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)  
Kainuun ammattiopiston Wilma-järjestelmässä olevilla ja käyttäjätunnukset omaavilla työpaikoilla/yrityksillä on mahdollisuus ilmoittaa avoimista koulutus- tai oppisopimuspaikoista, näyttöpaikoista ja muistakin työpaikoista oppilaitoksen opiskelijoille.



## LIITE: Hankekuvaukset teemoittain

### A. Sujuva siirtymä koulutukseen

#### Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
AAVA - Avoin väylä ammattiin	Turun kaupungin sivistystoimiala	Hankkeen tavoitteena on hyödyntää olemassa olevaa koulutustarjontaa innovatiivisella tavalla kehittämällä ja kokeilemalla maakuntarajat ylittävää avointa oppimisympäristö- ja koulutustarjotintallia, joka mahdollistaa opiskelijan joustavan opiskelun eri oppilaitoksissa riippumatta oman kotikunnan tai paikallisen oppilaitoksen tarjonnasta.
TAITAVA -Tulevaisuuden osaajat	Helsingin kaupungin opetusvirasto	Tarkoituksena on tuottaa verkostomainen koulutuksen järjestämisuoto ja kehittää useammalle koulutuksenjärjestäjälle yhteiset rakenteet pystyä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi. Hankkeessa luodaan valtakunnallinen avointen opintojen ja oppimisympäristöjen malli
Avoimet ammatilliset opinnot	Turun kaupunki	Avoimet ammatilliset opinnot -hankkeen tavoitteena on selvittää, mitä AAVA-hankkeessa vuosina 2015–18 kehitetyn Avoimet ammatilliset opinnot -palvelun ( <a href="http://www.avoimetammatillisetopinnot.fi">www.avoimetammatillisetopinnot.fi</a> ) laaja valtakunnallinen käyttöönotto edellyttää testaamalla palvelun käyttöönottoa ammatillisten oppilaitosten laajassa kumppanuusverkostossa.
Tšetanes naal - koulutuspoluilla	Diakonia-ammattikorkeakoulu	Hankkeen yleistavoitteena on romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääntyminen. Hankkeen tarkoituksena on, että romanien koulutustaso ja sen myötä työllistymismahdollisuudet paranevat. Hankkeessa osatoteuttajat kehittävät erilaisia ratkaisuja romanien koulutukseen osallistumisen vahvistamiseen erityisesti nivel- ja siirtymävaiheiden malleja ja tukimekanismeja kehittämällä.
VETOVOIMALA – erityisen ja vaativan erityisen tuen hakeutumisvaiheen palvelujen kehittäminen	Hengitysliitto ry/Ammattiopisto Luovi	VETOVOIMALA-hankkeen tavoitteena on erityisen ja vaativan erityisen tuen asiakkaiden ammatilliseen koulutukseen ohjaamisen ja siirtymävaiheen palvelujen kehittäminen ja ohjaavien tahojen yhteistyön ja osaamisen vahvistaminen erityistä- ja vaativaa erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden hakeutumisvaiheen ohjauksessa. Toimintamalli perustuu asiakas- ja käyttäjälähtöiseen kehittämistyöhön sekä siirtymävaiheessa toimivien asiantuntijoiden koulutukseen.
Siltoja siirtymiin	Satakunnan koulutuskuntayhtymä	Päätavoitteena on siirtymävaiheiden sujuvoittaminen valmistavan koulutuksen, ammatillisten opintojen ja työelämän välillä. Sujuvilla siirtymillä lisätään maahanmuuttajien ja muiden aliedustettujen ryhmien osallistumista ammatilliseen koulutukseen, lyhennetään opiskeluaikoja ja pidennetään työuraa. Siirtymävaiheiden haasteiden ratkaisut vähentävät kokonaisprosessin kestoa ja nopeuttavat työllistymistä.

#### Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
VetoVoimaa teknologia-aloille	Turun kaupunki	Hankkeessa vastataan kahteen sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa ilmenevään keskeiseen ongelmaan,

		teknologiateollisuuden heikkoon vetovoimaan sekä yleiseen tarpeeseen parantaa koulutuksen siirtymävaiheiden palveluita eri kouluasteiden sekä työelämän yhteistyönä. Lisäksi hankkeessa kehitetään koulutuksesta koulutukseen ja työelämään siirtymistä tukevia menetelmiä sekä lisätään koulutuksen ja työelämän yhteistyötä.
Yhdessä takuuseen	Uudenmaan liitto - Nylands förbund	Hanke selvittää, miten maakunnan ammatillisen koulutuksen järjestäjät toteuttavat nuorten koulutustakuuta. Selvityksen pohjalta luodaan toimijoiden tarpeisiin sopeutuva malli, jonka avulla koulutustakuun toteutumista parannetaan. Malli sisältää suosituksia sekä antaa välineitä nuoria ohjaaville ammattilaisille.
Viisaat valinnat	Helsingin yliopisto	Hankkeen tavoitteena on kannustaa nuoria etsimään ja löytämään entistä rohkeammin omia uravaihtoehtoja - tekemään omia viisaita valintojaan. Hankkeen toimenpiteinä on mm. opinto-ohjauksen kehittäminen ja opinto-ohjaajien ja muiden ohjaustyötä tekevien osaamisen vahvistaminen.
Teknologiateollisuusalan yritysten ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen Pohjois-Karjalassa, PURE STEEL-hanke	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Päätavoitteena on turvata Pohjois-Karjalan maakunnan teknologia-alan yritysten, erityisesti kone- ja metalliteollisuusyritysten, osaavan työvoiman saanti. Jotta päätavoitteeseen päästään, on aktiivisesti kehitettävä niitä toimintoja, joilla voidaan parantaa alan vetovoimaisuutta sekä koulutuksessa että yrityksissä.
NOJAT-Nuorten ohjaus ja auttaminen tulevaisuuteen	Tyrnävän kunta	NOJAT- hankkeessa kehitetään toimintamalli, jonka avulla nuori saadaan siirtymään mahdollisimman sujuvasti peruskoulusta toisen asteen opintoihin siten että koulutuspolusta tulee ehjä ja nuorelle mieleinen. Nuoren polkua tuetaan peruskoulusta lähtien siten, että nuorella on tarvittava tuki jo peruskoulussa mutta myös toisen asteen opintojen alkaessa.
Nuorisotakuusta toimeen	Oulun kaupunki	Hanke vahvistaa perus- ja lukio-opetuksen yritysyhteistyötä ja yrittäjyyskasvatusta, kehittää toimintamalleja, joilla lisätään sivistys- ja kulttuuripalveluiden, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyötä, vahvistaa nuorten osallisuutta ja tietoisuutta nuorisotakuusta sekä kehittää uusia oppisopimuskoulutuksen malleja.
Tervareitti - Osallistavaa ohjausta yläkouluikäisille perusopetuksen siirtymävaiheeseen	Tervaväylän koulu	Tervareitti-hankkeen tavoitteena on kehittää osallistava toimintamalli yläkouluikäisten ohjaukseen perusopetuksen siirtymävaiheessa. Hankkeessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä nuorten, huoltajien, lähityöntekijöiden, asiantuntijoiden ja muiden tahojen kanssa.
Omia polkuja pitkin ammattiin (OPPA) - ammatillisen koulutuksen tutkinnon uudistus työelämään siirtymisen edistäjänä (esiselvityshanke)	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa tuotetaan esiselvitys siitä, mitä mahdollisuuksia ammatillista koulutusta koskeva tutkinnon uudistus tuottaa koulutusta vailla olevien siirtymien koulutuksen kautta työelämään tukemiselle. Selvityksen perusteella suunnitellaan ammatillista koulutusta niin, että erilaiset henkilökohtaiset työelämään johtavat oppimispolut mahdollistuvat.
VarmaStartti	Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö	VarmaStartti -hankkeen tavoitteena on kehittää matalan kynnyksen toimintamalli haastavassa elämäntilanteessa olevien nuorten koulutukseen pääsyn helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi. Hankkeessa rakennetaan VarmaStartti - valmennuspolku yksilölliselle sosiaalisen vahvistamisen, sujuvan arjen, terveydentilan tarkastelun ja oman osaamisen tunnistamisen myötä kohti koulutusta.
Opin portailla Satakunnassa	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	Hanke edistää maahanmuuttajien koulutukseen hakeutumista ja ennaltaehkäisee nuorten koulutusuralta syrjäytymistä koulutusten siirtymävaiheessa.

Opintie sujuvaksi - etnisiin ryhmiin kuuluvat oppilaat koulupolun siirtymävaiheessa	Lapin yliopisto	Hankkeessa selvitetään Lapissa asuvien 9.-10-luokkalaisten maahanmuuttaja- ja saamelaistaustaisten oppilaiden siirtymää peruskoulusta toisen asteen tutkintoon johtaviin jatko-opintoihin. Tutkimuksen avulla hankitaan tietoa siirtymiin liittyvistä ongelmakohdista ja tulosten pohjalta ongelmiin esitetään ratkaisuja.
AIKU - Aikuisten ohjaustoiminnan konseptointi ja mallintaminen Etelä-Savossa	Etelä-Savon Koulutus OY	Hankkeen tavoitteena on selvittää edellytyksiä maakunnalliselle verkostomaisesti toimivalle mallille, jolla voidaan tarjota nivelvaiheen ohjauspalveluja aikuisille, jotka ovat hakeutumassa koulutukseen, vaihtamassa ammattia tai tarvitsevat ammatillisen osaamisen päivittämistä.
Puhtaasti parempaan duuniin	Koulutuskuntayhtymä OSAO	Hankkeen tavoitteena on vastata puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan sekä kone- ja tuotantotekniikan kohtaanto-haasteeseen Pohjois-Pohjanmaalla. Haasteeseen etsitään uusia ratkaisumalleja tiivistämällä ammatillisen oppilaitoksen ja työelämän yhteistyötä. Hankkeen tavoitteena on lisätä alojen vetovoimaisuutta, vaikuttaa alojen imagoon ja sujuvoittaa perusopetuksen yhdeksäsluokkalaisten ja aikuisten alan vaihtajien sekä erityisesti maahanmuuttajien ja osatyökykyisten hakeutumista työllistävien alojen ammattiopintoihin ja tätä kautta työelämään.

## B. Sujuvien siirtymien ohjaus koulutuksen aikana

### Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Osaamispolkuja tulevaisuuteen (OSATA)	Turun yliopisto	Hankkeessa tehdään näkyväksi osaamisalojen ja -alueiden uudenlaisia yhdistelmiä sekä osaamisen, koulutuksen ja työn välisiä yhteyksiä, kehitetään opintojen aikaista uraohjausta, osaamisidentiteetin rakentumista sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä koulutusasteiden yhteistyönä, vahvistetaan nuorten itsetuntemusta sekä valmiuksia tunnistaa omaa osaamistaan ja nähdä se osana erilaisia opinto- ja urapolkuja sekä tuetaan uusien opiskelijalähtöisten ja osaamisidentiteettiä tukevien toimintatapojen ja -kulttuurien vakiintumista oppilaitoksiin.
SOPU - Sujuvat omat polut	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	SOPU-hankkeen tavoitteena on HOKS (henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma) -ohjausprosessin mallintaminen ja kehittäminen. Ohjauksellista HOKS- ja eHOKS-prosessia kehitetään uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaiseksi, huomioiden reformin tuomat rakenteelliset muutokset. Lisäksi hanke kehittää hakeutumisvaiheen ohjausta.
Poluttamo - oma digipolku oppimiseen	Suomen eOppimiskeskus ry	Hankkeen tavoitteena on tarjota tukea toisen asteen opiskelijalle oman opintopolun selkiyttämiseen, opinnoissa etenemiseen sekä ammatilliseen kasvuun ja kehittymiseen. Hanke hyödyntää digitaalisten jalanjälkien sekä oppimisanalytiikan tarjoamia mahdollisuuksia, visuaalista henkilökohtaista opintosuunnitelmaa sekä vertaismentoroimista ja -valmentamisen menetelmiä.
Yksilöllisyyttä opintopoluille, YPO	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Hankkeen painopisteet liittyvät yksilöllisten ja joustavien opiskeluvaihtoehtojen mahdollistamiseen ja näkyväksi tekemiseen sekä sujuviin siirtymiin ja niissä ohjaamiseen, kun siirrytään koulutuksesta toiseen, koulutuksesta työhön ja työstä

		koulutukseen tutkinnon syntymiseksi. Hankkeessa on tarkoitus suunnitella sekä kuvata sisällöllisesti ja visuaalisesti vaihtoehtoisia, joustavia ja työelämälähtöisiä opintopolkumahdollisuuksia.
--	--	--

### Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Vastuuta 2020	Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Hanke auttaa nuoria siirtymään joustavammin omaan merkitykselliseen elämänvaiheeseen, joko sopivaan koulutukseen, työpajalle tai muuhun toimenpiteeseen. Se vahvistaa siirtymävaiheita ja luo koulutuksellista tasa-arvoa tukevia palveluja. Hanke tarvitaan nivelvaiheiden asiakasohjauksen hallinnan kehittämiseen, jolla vastataan Länsi-Uudenmaan alueella nuorisotakuun toteuttamiseen.
Oma Reitti	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on lisätä työelämälähtöisyyttä, oppimisympäristön monipuolisuutta, työvaltaista opiskelua, opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta. Hankkeessa huomioidaan tutkinnon perusteiden uudistus, osaamisperusteisuus, opitun tunnistaminen ja tunnustaminen, Valma uudistus ja opintopisteet
Amisyrytyksessä oppiminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	Hankkeen tavoitteena on luoda pedagoginen toimintamalli, joka kehittää työelämävalmiuksia. Amisyrytyksen pedagogiikka lisää yhteistyötaitoja, yrittäjämäistä asennetta ja helpottaa työelämään siirtymistä joko toisen palvelukseen tai itsensä työllistämistä yrittäjänä. Malli mahdollistaa erilaisten oppijoiden yksilölliset tavat oppia ja parantaa sekä opiskelijoiden että henkilökunnan viihtyvyyttä
VAAO-Navi	Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	VAAO-Navilla tarkoitetaan ”yhdestä luukusta” tarjottavaa laaja-alaista ja yhteisöllistä, VAAOille räätälöityä ohjauspalvelua. VAAO-Navin työntekijät ymmärtävät hankkeessa kehitettävän tukimalli kokonaisuuden ja osaavat antaa oikea-aikaisesti tukea aiempaa huomattavasti laajemmalle joukolle asiakkaita.
NAKS - Nuorten aktiivisuuden kulttuurin rakentaminen Pohjoisessa Keski-Suomessa	YOUNG LEADERS ACADEMY OY	NAKS-kehittämishankkeessa on tarkoitus vastata kokonaisvaltaisesti haasteeseen, kuinka auttaa nuoria löytämään oma merkityksellinen tulevaisuus ja kytkeä heidät käytännön toiminnan kautta omaan kuntaan tekemällä se innostavasti ja nuorilta nuorille-periaatteella.
NISU Nivelvaiheiden sujuvoittaminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	Hankkeen tavoitteena on luoda yksi henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli kaikille KAO:n asiakkaille. Malli on rahoitusmuodoista riippumaton toimintatapa opiskelijalle, työelämälle ja koulutuksen järjestäjälle.
Lapin TNO-palvelut	Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia	Lapin TNO-palvelut -projektissa kehitetään Lapin yhteiset, helposti saavutettavat ja käytettävät tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut (TNO-palvelut), jotka tukevat jatkuvaa oppimista elämän eri tilanteissa.
Carry on	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeen yleistavoite on parantaa opintojen läpäisyä ja vähentää keskeyttämiä kaikissa hankeverkosto-oppilaitoksissa (Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Kouvola seudun ammattiopisto, Kouvola Aikuiskoulutuskeskus, Harjun oppimiskeskus ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu) Kymenlaaksossa.
Erytisoppijan oppimispolku	Jämsän Kr. Kansanopistoyhdistys ry	Hankkeen tarkoituksena on kuvata toimiva oppimispolku, jonka kautta erityisoppija saisi ammatin, työllistyisi tuettuun

		palkkatyöhön ja oppisi elämään itsenäisesti aktiivisena kansalaisena. Oppimispolku on suunnattu peruskoulun käyneelle erityisoppijalle ja se koostuu elämänoppimisen jaksoista sisäoppilaitoksessa kansanopistossa ja ammatillisen koulutuksen jaksoista tuetussa asumismuodossa.
Stora Komet	Yrkeshögskolan Novia	Projekt Stora Komet stöder de svenskspråkiga nyländska ungdomarnas väg genom olika skeden i livet genom att bygga broar som gör övergångarna mellan dessa skeden så smidiga och väl förberedda som möjliga, samt genom att samla och synliggöra de stödtjänster som erbjuds på svenska i Nyland.
INNOSTAMO	Salon seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on rakentaa maakunnallista eri asteiden oppilaitosten yrittäjämäistä toimintakulttuuria edistävää yrittäjyyskasvatuksen Innostamo-verkoston toimintamallia opiskelijoiden siirtymävaiheita sekä koulutuksellista tasa-arvoa edistämään.
#ICTknowhow	Turun yliopisto	Hankkeen tavoitteena on toisen asteen koulutuspaikkaa vaille jääneiden tai koulutuksen keskeyttäneiden nuorten ICT-taitojen vahvistaminen yksilökohtaisten tarpeiden pohjalta. Tarkoituksena on tuottaa #ICTknowhow-koulutuksen kautta tukitoimia nuorille, joiden puutteelliset ICT-taidot muodostavat esteen opinnoissa tai työelämässä menestymiselle sekä laajemmin digitaalisten palveluiden hyödyntämiselle ja yhteiskunnalliselle osallistumiselle.
HUOLTAMO	Pieksämäen kaupunki	Hankkeen aikana kehitetään toisen asteen koulutuksen työelämälähtöisyyttä luomalla mahdollisuuksia opiskella osa tutkinnosta käytännön työpaikoilla siten että teoriapainotteinen opiskelu vähenee. Koulutusta pilotoidaan siten, että kaksi toisen asteen linjojen opetussuunnitelmaa rakennetaan ja muokataan siten, että opinnoista osa suoritetaan työelämälähtöisesti Hiekanpään alueella tai kaupungin eri yrityksissä samaan tapaan kuin joustavassa perusopetuksessa.
Erilaisia Polkuja Pitkin Ammattiin –hanke (EPPA)	Lapin koulutuskeskus Redu	Erilaisia Polkuja Pitkin Ammattiin –hankkeessa suunnitellaan ja pilotoidaan kuusi erilaista, vetovoimaa, läpäisyä sekä siirtymä tukevaa oppimis- ja ohjauspolkua ammatillisiin opintoihin. Polkuja toteutetaan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämisen suunnitelmaa (HOKS) toteutettaessa.
Varustamo	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	Varustamo-hankkeen tavoitteena on kehittää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa uudenlaisia ja ennakoivia lähestymistapoja ja ratkaisuja tukea tarvitsevien henkilöiden ja erityisesti nuorten tukemiseksi.
Perusta - perustaidot hallussa	Turun kaupunki	Hankkeen tavoitteena on helpottaa heikot perustaidot omaavien siirtymistä ammatilliseen koulutukseen, tunnistaa ammatillisessa koulutuksessa jo opiskelevien perustaitojen puutteet sekä näiden taitojen opiskelulla tukea ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osien suorittamista niin oppilaitos- kuin työelämäympäristössäänkin.

### C. Varhainen puuttuminen, keskeyttäminen sekä jatkuva hakeutuminen

#### Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
---------------	---------------	--------

Siirtymät sujuviksi (SISU)	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on kehittää koulutuksen järjestäjien sisäisiä ja keskinäisiä henkilökohtaistamisen toimintatapoja ja -malleja, jotka mahdollistavat erilaisille oppijoille yksilöllisiä opintopolkua ja joustavia, oikea-aikaisia koulutuksellisia siirtymiä koulutusosalta toiselle tai koulutusmuodosta toiseen. Hankkeessa suunniteltava toimenpidemalli ennaltaehkäisee keskeyttämistä ja tukee työllistymistä.
Resilienssi ja tulevaisuususkko (RETU)	Laurea-ammattikorkeakoulu Oy	Lähtökohtana hankkeessa on tunnistaa, mitkä tekijät haittaavat opiskelijoiden opiskelukykyä ja motivaatiota suunnitella tulevaisuuttaan sekä auttaa opettajia ja ohjaustyötä tekeviä puuttumaan ajoissa opintojen etenemiseen vaikuttaviin seikkoihin. Psykkiseen tai sosiaaliseen toimintakykyyn tai toimijuuteen liittyvät ongelmat jäävät helposti piiloon, ellei opettajalla tai ohjaajalla ole keinoja tunnistaa niitä.
Vamos 2. aste – opintoihin kiinnittyminen, läpäisy ja pudokkuuden ehkäisy	Diakonissalaitos	Vamos 2.aste -opintoihin kiinnittyminen, läpäisy ja pudokkuuden ehkäisy -hankkeessa rakennetaan yhteistyössä valtakunnallista toimintamallia, jolla pyritään tunnistamaan varhaisessa vaiheessa toisen asteen ammatillisten opintojen opiskelijoiden koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämisen riskitekijöitä ja vastaamaan näihin tekijöihin yhdessä kehitettävällä työotteella.

#### Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK	Lapin Yliopisto	Hankkeen keskeinen tavoite on edistää monitoimijuuskulttuuria koulujen arjessa painottaen lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden vahvistamista sekä tukea yhteisöllistä kouluhyvinvointia. Monitoimijuudessa korostuu ajatus siitä, että kaikkien osapuolten tieto ja osallisuus kouluhyvinvoinnin edistämisessä on tärkeää nostamalla lasten ja vanhempien kokemusasiantuntijuuden tasavertaisena ammattilaisten tiedon rinnalle.
OSAVA - Osallisuuden vahvistaminen	Centria ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen kautta otetaan käyttöön nuoria aktivoivia ja osallistavia toimintamuotoja nuorten omissa kasvuympäristöissä ja -yhteisöissä. Yksi konkreettinen malli on nuorisotyön aseman vahvistaminen koulun arjessa. Kouluille jalkautuva kehittäjätyöntekijä (hankkeen palkkaama nuorisotyöntekijä) tukee nuoren kasvua ja kehitystä sekä koko koulu yhteisön hyvinvointia.
OPINTIE	Päijät-Hämeen Koulutuskonserni kuntayhtymä	OPINTIE-hankkeen ensisijainen tavoite on tukea nuorta saamaan ammatillinen perustutkinto ja edelleen siirtymään työelämään (syrjäytymisen ehkäisy). Tavoitteena on vakinaistaa ammatillinen opinpajatoiminta (OPINpaja) Koulutuskeskus Salpauksessa sekä juurruttaa matalan kynnyksen koulutuksellinen ohjauspalvelu (KohtaAmo) vakiintuneeksi käytännöksi Päijät-Hämeen alueella.
Hyvinvointiklinikka	Hyrja koulutus Oy	Jatkohankkeessa kehitetään esiselvityksen pohjalta opintoihin kiinnittymistä edistävää työelämälähtöistä hyvinvointialan oppimisympäristöä, Hyvinvointiklinikkaa, ja lisätään opettajien osaamista osallistavassa pedagogiikassa sekä työelämätarpeiden mukaisissa opetuksen sisällöissä.
Löydä sun juttu. Yhteisöllisestä koulusta valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen tavoitteena on uudistaa yläkoulun ja ammatillisen oppilaitoksen toimintakulttuuria kohti osallistavuutta, yhteisöllisyyttä ja tiimioppimista. Hankkeessa pilotoidaan

		toimintakäytäntöjä, joiden tavoitteena on se, ettei "kukaan putoa".
STAGE - Osaajat esiin	Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	hankkeella pyritään edistämään ammattiin opiskelevien nuorten työllistymistä sekä lisäämään heidän viestintä- ja markkinointiosaamistaan ja brändäystaitojaan. Erityisesti kiinnitetään huomioita sähköisen median työkaluihin.
K2K Kaveri kaverille	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa kokeillaan suomalaisessa ammatillisessa koulutuksessa uudenlaista toimintatapaa, jossa kouluyhteisöstä eläkkeelle siirtyneet toimivat keskeyttämisaarassa olevien opiskelijoiden vapaaehtoisina tukihenkilöinä, "kavereina", ja uusien opettajien vapaaehtoisina tukihenkilöinä, "mentoreina".
Sosiaalinen kampus - yksilöllisiä polkuja kohti yhteisöllistä oppimista	Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	Tavoitteena on koulutuksesta työelämään siirtymisen nopeuttaminen kehittämällä uudenlainen palvelumanagerointiverkosto toimijoiden välillä. Palvelumanageroinnin näkökulma on oppilaitostasosta ja organisaatorajoista riippumaton. Manageroinnin pääperiaatteena on asiakas- ja tarvelähtöisyyden huomioiminen niin yksittäisen henkilön kuin yritysten näkökulmasta.
Opit työssä	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	Tavoitteena on luoda uudenlainen työvaltainen väylä ammatillisiin opintoihin monialaisen yhteistyön keinoin: Mallintaa ja pilotoida projektin toteuttajien yhteistyömalli ja asiakkaan ohjausprosessi, joka mahdollistaa ammatillisten tutkinnon perusteiden mukaisen osaamisen tunnistamisen, osoittamisen ja tutkinnon suorittamisen työpaikalla tapahtuvan työskentelyn ja oppimisen yhteydessä.
eBoss hyvinvointivalmennusta nuorille	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen aikana luodaan, pilotoidaan, levitetään ja osin juurrutetaan eBoss -hyvinvointivalmennus Jyväskylän kotitalousoppilaitoksen ja Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa yhteistyönä.
#Hyvinvoiva Peruskoulusta ammattiopintoihin ja työelämään Lapissa	Lapin Yliopisto	Hankkeen tavoitteena on kehittää lappilaisten nuorten siirtymiä peruskoulusta ammattiopintoihin ja ammattiopinnoista työelämään. Tavoitteena on myös vankentaa nuorten opinnoissa edistymistä ja tutkintojen suorittamista kehittämällä moniammatillista tiimityöskentelyä vastaamaan viimeaikaiseen ammatillisen koulutuksen reformiin.
Duunixi	Suomen Diakoniaopisto Oy	Hankkeen tarkoitus on tunnistaa asiakkaan aiempaa osaamista, kartoittaa hänen ammatillisia tavoitteitaan, parantaa arjenhallintaa, vahvistaa hänen osallisuuttaan yhteiskunnan jäsenenä, tukea koulutuksellisen kehityksen tasa-arvoisuutta (kaikille samat ammatillisen kouluttautumisen mahdollisuudet) sekä kehittää ja luoda uudenlaisia ratkaisuja ja väyliä työelämään ja ammatillisiin opintoihin.
Keskeyttämisestä kohtaamiseen	Vantaan kaupunki	Keskeyttämisestä kohtaamiseen –hankkeen tavoitteena on vähentää opintojen keskeyttämistä Vantaan ammattiopisto Varian ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tukemalla opiskelijoiden kokonaishyvinvointia ja opiskelua. Kannustava ja turvallinen oppimisympäristö sekä opetuksen, ohjaamisen ja tuen selkeät rakenteet vahvistavat opintoihin kiinnittymistä ja vähentävät keskeyttämistä.

Tukipolku	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa haetaan ratkaisua rakenteissa oleviin ongelmakohtiin. Muutos halutaan saada aikaan nivelvaiheisiin ja koulutuksen järjestäjien ohjaustoimintaan sekä rakenteisiin. Palveluvalikoimaan täytyy laajentaa ja ottaa käyttöön uusia malleja. Tarvitaan entistä enemmän rinnalla kulkemista, polttamista ja syvällistä ohjausta. Hankkeen tavoitteena on: Opintojen keskeyttämisen ennakoinnin ja keskeyttämisen ennaltaehkäisyn parantaminen, koulutuksen läpäisyn parantaminen ja siirtymien sujuvoittaminen oppilaitoksesta toiseen, ohjausosaamisen parantaminen ja opettajan roolin vahvistaminen opettajasta/kouluttajasta ohjaajaksi ja työkalujen ja välineiden laatiminen ohjauksen tueksi

#### D. Sujuva siirtyminen työelämään ja jatko-opintoihin

##### Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Jatkoväylä - sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun	Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy	Tavoitteena lyhentää kokonaisopiskelu-aikaa opintopolulla, joka koostuu ammatillisesta toisen asteen tutkinnosta ja ammattikorkeakoulututkinnosta. Jatkoväylä-hankkeessa luodaan valtakunnalliset suositukset ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulun välistä siirtymää tukevien opintojen ja palveluiden toteuttamiseen.
NOPSA - Nopea ammatillinen työelämään väylä	Hämeen ammattikorkeakoulu Oy	NOPSA:n ideana on muodostaa ja syventää alueellisia ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisiä kumppanuuksia, jotka jäävät elämään hankkeen jälkeen. Toisaalta tavoitteena on muodostaa vahva valtakunnallinen verkosto uusien toimintamallien kehittämiseksi ja hyvien käytänteiden levittämiseksi.
Smidiga övergångar i Sverkenfinland	Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen Ab/Yrkesinstitutet Practicum	Hankkeessa syntyy malli tutkintorajat ja koulutusasteet ylittävälle opintopolulle, jotka pilotoidaan ja arvioidaan, kehitetään ohjauksen malli ammatilliseen koulutukseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen, siirtymävaiheisiin ja opintojen alkuvaiheeseen sekä luodaan malli tutkinnon suorittamisen/koulutusasteelta toiselle siirtymisen jälkeisen sijoittumisen seurantaan ja arviointiin.
Ammattitaitoa yhdessä	Työväen Sivistysliitto TSL	Hankkeessa tehtävällä oppilaitosten ja työpaikkojen välisellä yhteistyöllä halutaan vahvistaa työnantajien, luottamushenkilöiden ja koko työyhteisön osaamista työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukemisessa.
Transit - Rikosseuraamusasiakkaat osaamisella työelämään	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Transit hankkeessa tuotetaan toimintamalli, jolla tuetaan ja selkeytetään vankien koulutussiirtymiä. Erityisesti huomiota kiinnitetään toisen asteen siirtymiin. Hankkeessa tunnistetaan siirtymien kriittiset pisteet ja tarkastellaan niitä viiden päätavoitteen kautta. Ensimmäinen tavoite keskittyy vangen työllistymiseen, toinen tavoite keskittyy digitaitojen nostamiseen, kolmas tavoite keskittyy osaamatoiminnan toimintamallin luomiseen, neljäs tavoite painottuu RISEn henkilöstön sekä opettajien vankilaopetuksen pedagogiseen valmennukseen ja viides tavoite painottuu kohderyhmäpohjaisesti NEET-nuorten sekä YKS-asiakkaiden ja lyhytaikaisvankien siirtymiin.



Osaamismatkalla	Turun yliopisto	Osaamismatkalla-hankkeessa keskitytään erityisesti yksilöllisten siirtymien ohjaamiseen sekä oppilaitosten ja muiden ohjaustahojen yhteistyön ja monialaisen uraohjauksen kehittämiseen. Osaamismatkalla-hankkeessa tuotetaan monialaisen uraohjauksen verkkovalmennus, jossa perehdytetään osallistujat osaamisidentiteetin rakentamiseen, uraohjaukseen, Opintopolun ja muiden digitaalisten palveluiden käyttöön sekä siirtymien ohjaukseen. Valmennuksen suorittaneille tarjotaan mahdollisuus osoittaa oma osaamisensa suorittamalla osaamismerkki.
-----------------	-----------------	--

#### Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Pipo2 - menolippu työelämään	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa pyritään aikaisempaa vahvempaan työelämälähtöisyyteen toteuttamalla yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja, mahdollistamalla opintojen ja työelämän yhteensovittamista sekä huomioimalla työelämän tarpeita valinnaisten tutkinnon osien valinnassa.
Vauhtia väylälle	Centria ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen kautta halutaan nopeuttaa ja sujuvoittaa toisella asteella opiskelevien (ammattilinen koulu tai lukio) opiskelijoiden hakeutumista jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Väyläopintojen kautta on mahdollista tutustua eri aloihin ja löytää itseä kiinnostava ala.
Work Smart - Älykkäästi töihin	Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö	Toiminnalla päivitetään Karelia-amk:n ja PKKY:n uraohjaus sekä kehitetään elinkeinoelämän rekrytointikäytänteitä vastaamaan nykyisiä ja tulevaisuuden työelämän tarpeita. Toiminnalla helpotetaan opiskelijoiden siirtymistä työelämään ja edistetään heidän työelämäverkostojensa syntymistä. Samalla uudistetaan oppilaitosten ja työelämän välistä yhteistyötä.
Omalle korkeakouluun polulle	Jyväskylän yliopisto	Tavoitteena on sujuvoittaa opintopolkuja, edistää osuvia työelämäorientoituneita koulutusvalintoja sekä ehkäistä epätarkoituksenmukaisia koulutusvalintoja ja opintojen keskeyttämisiä. Hankkeen tavoitteena on rakentaa ohjauksen alueellinen kokonaismalli, jonka avulla tuetaan ja edistetään opiskelijoiden siirtymistä toiselta asteelta korkea-asteelle.
Suunnitelma B	Korpisaaren Säätiö	Hankkeen tavoitteena on nopeuttaa nuorten pääsyä opiskelemaan korkea-asteelle mm. kehittämällä ohjausta ja erilaisten opintopolkujen tuntemusta sekä parantamalla opiskelijoiden opiskelutaitoja. Tarkoituksena on luoda opinto-ohjaukseen uusia työkaluja ja materiaalia.
See Me! - Taidot esille, Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistaminen	Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö	Hankkeessa tunnistetaan osallistujien osaamista, tehdään eportfolio, etsitään oikea-aikaista opintopolkua tai ohjataan suoraan työelämään kunkin tilanteen mukaan. Hanke pohjautuu dialogisuuteen, narratiivisuuteen, toiminnallisuuteen ja elinikäisen oppimisen avaintaitoihin.
TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä	Hengitysliitto ry	Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan toimintatapoja, joiden on aiempien työllistämisen edistämiseen liittyvien hankkeiden, työnantajille tehdyn selvityksen ja muiden selvitysten sekä opintonsa päättävillä opiskelijoilla vuosittain tehtävän sijoittumiskyselyn mukaan todettu olevan yhteydessä työllistymiseen ja työssä pysymiseen.

Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	Toimenpiteinä hankkeen tavoitteena on romaninuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tuki koulutukseen liittyvissä asioissa, opiskelijamentoritoiminnan luominen ja kehittäminen, kahvilatoiminnan luominen ja kehittäminen, tukirakenteen luominen 2. asteen ja ammattikorkeakoulun nivelvaiheeseen, ammattikorkeakoulujen valintakäytäntöjen kehittäminen esteettömiksi ja syrjimättömiksi sekä ohjaus- ja opetushenkilöstön koulutus erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ohjaukseen.
Sujuvat työnhakumarkkinat	Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Hanke tukee Nuorisotakuun toteutumista suuntautuessaan edistämään ammattiin valmistuvien opiskelijoiden siirtymistä työelämään mahdollisimman sujuvasti. Hankkeen uutuusarvona on alueen työelämän ja ammatillisten oppilaitosten tiivis yhteistyö valmistuvien opiskelijoiden työnhaun ja työllistymisen edistämiseksi.
Työuralle	Kiipulasäätiö	Hankkeen päätavoite on osallistuvien oppilaitosten opiskelijoiden työllistymisen varmistaminen ja nopeuttaminen. Toisena päätavoitteena on ohjauksen laadun parantaminen.
Kohti työtä 2.0	Länsirannikon Koulutus Oy, WinNova	Kohti työtä 2.0 -hankkeessa luodaan toisen asteen ammatillisille opiskelijoille positiivinen ja houkutteleva kuva tämän päivän ja tulevaisuuden työelämän mahdollisuuksista. Ammattiin opiskelevien oman alan työelämätietous kasvaa ja he saavat kokonaisvaltaisen kuvan oman alansa ja alueensa työelämästä sekä kasvattavat työelämätaitojaan ammatillisten opintojen aikana tiiviin työelämäyhteistyön kautta.
KETTU - Ketterä uraohjaus osaksi ammatillista koulutusta	Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä	Hankkeen päätavoite on antaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön paremmat valmiudet tarjota opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja taitojen mukaista uraohjausta koko opintojen ajan. Välillisenä tavoitteena on toisen asteen ammatillisten opiskelijoiden työelämävalmiuksien ja -taitojen parantuminen, opinnoista eroamisen vähentyminen sekä nuorten työllisyyden paraneminen.
Urheilijoiden kaksoisurat Päijät-Hämeessä	Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy	Hankkeessa analysoidaan urheilun ja opiskelun nykytila Päijät-Hämeen alueella, lisätään tietoisuutta kaksoisuran mahdollisuuksista eri kohderyhmien parissa alueella, tuotetaan koulutusmateriaalia, kehitetään kaksoisuraan liittyvää ohjausta ja siirtymävaiheita, luodaan yksilöllisiä suunnitelmia sitä varten tuotetun työkalun avulla, konseptoidaan alueelliset urheilijan kaksoisuran tekemisen mallit ja lisätään oppilaitosten välistä yhteistyötä. Aiheen tiimoilta järjestetään myös erilaisia osallistavia työpajoja eri kohderyhmille.
Lakeuden portaat	Koulutuskuntayhtymä OSAO	Hankkeen tavoitteina on parantaa koulutuksen vaikuttavuutta edistämällä opiskelijoiden työllistymistä työsuhteeseen tai yrittäjinä. Toisena tavoitteena on rakentaa sujuvia polkuja koulutuksen nivelvaiheisiin (koulutuksesta työelämään tai koulutuksesta koulutukseen). Kolmantena tavoitteena on lisätä opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista osaamisperusteisen ja työelämläheisen koulutuksen sekä yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa.
Maahanmuuttajat korkeakoulutukseen ja työelämään	Diakonia-Ammattikorkeakoulu	Hankkeen lähtökohtana on tarve sujuvoittaa maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten

		henkilöiden koulutuspolkuja - erityisesti siirtymää ammatillisesta koulutuksesta ammatilliseen korkea-asteen koulutukseen. Hankkeen tavoitteena on tukea Suomeen vasta tulleiden, Suomessa jo pidempään asuneiden ja toisen polven maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden nopeaa pääsyä amk-opintoihin erityisesti sosiaali- ja terveysalalla ja sen myötä työllistymistä alalle.
Opin portailta työelämään	Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak)	Hankkeessa tuetaan maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita, kansainvälisiä opiskelijoita ja romaniopiskelijoita heidän loppuvaiheen opiskeluissaan. Lisäksi hankkeessa pyritään tehostamaan heidän työllistymistään tukemalla työssäoppimisen onnistumista sekä työelämäkontaktien löytymistä jo opintojen aikana. Osallistujien työnhakutaitoja vahvistetaan. Hankkeen aikana vahvistetaan myös työelämän edustajien kulttuurisensitiivisiä ohjaustaitoja. Mentoroinnin ja ryhmätyöskentelytaitojen vahvistamisella tuetaan ja kehitetään oppilaitoksen eri opiskelijaryhmien vuorovaikutusta.
Satauraa ammatillisesta!	Winnova	Hankkeen toiminta jakaantuu viiteen osa-alueeseen: 1. Alumnitoiminta pitää sisällään alumniverkoston ja -rekisterin kokoamisen, valmistumassa olevien opiskelijoiden rekrytoinnin työelämän kokemusasiantuntijoiksi sekä alumnitarinoiden keräämisen video- ja muihin esitysmuotoihin. 2. Valmistuneiden seurantatutkimuksen suunnittelu ja toteutus tähtää laajamittaisemman tiedon hankintaan siitä, miten valmistuneet ovat sijoittuneet työelämään sekä millaisiksi he kokevat omat ammatilliset valmiutensa työelämän alkutaipaleella. 3. Kummiyritystoimintaan kehitetään toimintamalli, jota kokeillaan hankkeen aikana. 4. Winkkari-hankkeessa (ESR) kehitetty ja testattu ura- ja rekrytointipalvelujen toimintamalli otetaan käyttöön Kankaanpään opistossa ja Sataedussa. 5. Opiskelijoiden ja opettajien käyttöön kehitetään työnhaun ja työllistymisen digitaalinen infopaketti.
Mestaripolkua rakentamassa	Jyväskylän Koulutus kuntayhtymä	hankkeessa kehittämistyö kohdistuu elinikäisen/jatkuvan oppimisen ohjaus- ja toimintamallien rakentamiseen ja pilotointiin yhdessä paikallisissa yrityksissä ja työorganisaatioissa toimivien työntekijöiden kanssa. Hankkeen yhteistyökumppaneina ovat alueelliset Mestarikillat, jotka toimivat Suomen yrittäjät ry:n toimialajärjestön Mestarkiltaneuvoston alaisuudessa.
Ohjauksella eteenpäin	Nokian kaupunki	Hankkeella edistetään toisen asteen opintojen loppuvaiheessa, ennakoidusti heikommassa työmarkkina- asemassa, olevien nuorten työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä. Hankkeen tavoitteena on varmistaa nuorten saumaton ja onnistunut siirtymävaihe opinnoista työelämään. Tarkoituksena on luoda toimintamalli, jolla työllisyyspalveluiden keinoin tuetaan ja edistetään nuorten työllistymispolkujen toteutumista oppimisen palveluiden ja työelämän nivelvaiheessa.
Pystyväksi ryhmässä PYRY	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen tavoite on, että osatyökyiset henkilöt ja ammatillista oppilaitoksista valmistuvat erityistä tukea tarvitsevat henkilöt työllistyvät nykyistä paremmin. Hankkeessa kehitetään vertaisohjaukseen perustuva toimintamalli, joka toimenpiteineen edistää hankkeen

		kohderyhmän pääsyä työmarkkinoille. Hankkeessa tuetaan osatyökykyisiä ja muita erityisen tuen tarpeessa olevia työttömiä, ammatillisten opintojen loppuvaiheessa olevia ja vasta ammattiin valmistuneita henkilöitä kohti työtä.
Urahaku	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Urahaku- hankkeen kautta luodaan organisaatiokohtaisia uraohjaukskoulutuksia ja pilottiryhmiä yhteistyössä Oulun seudun ammattiopiston, Oulun ammattikorkeakoulun Ammatillisen opettajakorkeakoulun sekä kohderyhmänä toimivien organisaatioiden edustajien kanssa. Urahaku – hankkeessa kehitetään myös työelämäyhteistyötä uraohjauksen näkökulmasta.

## LIITE: Hankelistaus

Valtakunnalliset hankkeet	Päätoteuttaja	Päätymisaika
Siirtymät sujuviksi (SISU)	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	12/2017
AAVA - Avoin väylä ammattiin	Turun kaupunki	7/2018
Poluttamo - oma digipolku oppimiseen	Suomen eOppimiskeskus ry	10/2018
Yksilöllisyyttä opintopoluille, YPO	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	5/2018
Tšetanes naal - koulutuspoluilla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2018
TAITAVA -Tulevaisuuden osaajat	Helsingin kaupunki	8/2018
Jatkoväylä - sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun	Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy	12/2018
Osaamispolkua tulevaisuuteen (OSATA)	Turun yliopisto	8/2019
NOPSA - Nopea ammatillinen väylä työelämään	Hämeen ammattikorkeakoulu	7/2019
Smidiga övergångar i Svensksfinland	Yrkesinstitutet Practikum	7/2019
Ammattitaitoa yhdessä	Työväen Sivustysliitto TSL	7/2020
VETOVOIMALA – erityisen ja vaativan erityisen tuen hakeutumisvaiheen palvelujen kehittäminen	Hengitysliitto ry/Ammattiopisto Luovi	12/2020
SOPU - Sujuvat omat polut	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	5/2020
Avoimet ammatilliset opinnot	Turun kaupunki	7/2020
Vamos 2. aste – opintoihin kiinnittyminen, läpäisy ja pudokkuuden ehkäisy	Diakonissalaitos	8/2020
Siltoja siirtymiin	Satakunnan koulutuskuntayhtymä	12/2020
Resilienssi ja tulevaisuususkko (RETU)	Laurea-ammattikorkeakoulu Oy	12/2020
Transit - Rikosseuraamusasiakkaat osaamisella työelämään	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	12/2021
Osaamismatkalla	Turun yliopisto	4/2022

Alueelliset hankkeet	Päätoteuttaja	Päätymisaika
Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK	Lapin Yliopisto	2/2018
INNOSTAMO	Salon seudun koulutuskuntayhtymä	6/2017
Opin portilla Satakunnassa	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2017
VASTUUTA 2020	Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	3/2017
#ICTknowhow	Turun yliopisto	12/2016
HUOLTAMO	Pieksämäen kaupunki	12/2016
OSAVA - Osallisuuden vahvistaminen	Centria ammattikorkeakoulu Oy	5/2018
VetoVoimaa teknologia-aloille	Turun kaupunki	12/2017

Yhdessä takuuseen	Uudenmaan liitto - Nylands förbund	12/2016
OPINTIE	Päijät-Hämeen Koulutuskeskukset -kuntayhtymä	6/2017
Pipo2 - menolippu työelämään	Oulun seudun koulutuskeskukset	12/2017
Hyvinvointiklinikka	Hyria koulutus Oy	6/2017
Oma Reitti	Keski-Pohjanmaan Koulutuskeskukset	5/2016
Vauhtia väylälle	Centria ammattikorkeakoulu Oy	12/2016
Viisaat valinnat	Helsingin yliopisto	3/2018
Löydä sun juttu. Yhteisöllisestä koulusta valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	7/2017
STAGE - Osaajat esiin	Seinäjoen koulutuskeskukset	12/2016
Amisyrityksessä oppiminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	10/2016
VAAO-Navi	Valkeakosken seudun koulutuskeskukset	12/2017
Vapaaehtoisena oppimassa	Nuorten Akatemia ry	5/2016
K2K Kaveri kaverille	Oulun seudun koulutuskeskukset	12/2017
Work Smart-Älykkäästi töihin	Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö	12/2017
Omalle polulle korkeakouluun	Jyväskylän yliopisto	12/2017
Erytisoppijan oppimispolku	Jämsän Kr. Kansanopistoyhdistys ry	5/2016
Teknologiatoimintaympäristön yritysten ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen Pohjois-Karjalassa, PURE STEEL-hanke	Pohjois-Karjalan koulutuskeskukset	12/2016
NAKS - Nuorten aktiivisuuden kulttuurin rakentaminen Pohjoisessa Keski-Suomessa	YOUNG LEADERS ACADEMY OY	3/2016
Sosiaalinen kampus - yksilöllisiä polkuja kohti yhteisöllistä oppimista	Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	1/2017
Nuorisotakuusta toimeen	Oulun kaupunki	12/2017
Opin portailia Pohjois-Pohjanmaalla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2017
Tervareitti - Osallistavaa ohjausta yläkoulukäisille perusopetuksen siirtymävaiheeseen	Tervaväylän koulu	12/2017
NOJAT-Nuorten ohjaus ja auttaminen tulevaisuuteen	Tyrnävän kunta	7/2018
NISU Nivelvaiheiden sujuvoittaminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	8/2017
Suunnitelma B	Korpisaaren Säätiö	6/2017
Lapin TNO-palvelut	Kemi-Tornionlaakson koulutuskeskukset Lappia	12/2017
Opit työssä	Kotkan-Haminan seudun koulutuskeskukset	5/2017
Opintie sujuvaksi - etnisiin ryhmiin kuuluvat oppilaat koulupolun siirtymävaiheessa	Lapin yliopisto	2/2017
eBoss - hyvinvointivalmennusta nuorille	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	1/2019
See Me! - Taidot esille, Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistaminen	Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö	7/2017
Carry on	Kotkan-Haminan seudun koulutuskeskukset	6/2018
TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä	Hengitysliitto ry	12/2018
Omia polkuja pitkin ammattiin (OPPA) - ammatillisen koulutuksen tutkinon uudistus työelämään siirtymisen edistäjänä (esiselvityshanke)	Rovaniemen Koulutuskeskukset	2/2017
Sujuvat työnhakumarkkinat	Jyväskylän Koulutuskeskukset	2/2019
Osuvasti ammattiin	Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	3/2018
Erlaisia Polkuja Pitkin Ammattiin –hanke (EPPA)	Lapin koulutuskeskus Redu	5/2020
Stora Komet	Yrkeshögskolan Novia	2/2019
Työuralle	Kiipulasäätiö	7/2020
Maahanmuuttajat korkeakoulutukseen ja työelämään	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	3/2020
Opin portailta työelämään	Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak)	4/2020
Kohti työtä 2.0	Länsirannikon Koulutus Oy, WinNova	12/2019
#Hyvinvoiva amis. Peruskoulusta ammattiopintoihin ja työelämään Lapissa	Lapin Yliopisto	10/2021

Duunixi	Suomen Diakoniaopisto Oy	7/2020
Keskeyttämisestä kohtaamiseen	Vantaan kaupunki	12/2021
KETTU - Ketterä uraohjaus osaksi ammatillista koulutusta	Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä	10/2020
Urheilijoiden kaksoisurat Päijät-Hämeessä	Valtakunnallinen valmennus- ja liikuntakeskus Oy	8/2021
VarmaStartti	Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö	8/2021
Varustamo	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	6/2021
Tukipolku	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	12/2021
Perusta - perustaidot hallussa	Turun kaupunki	12/2021
Lakeuden portaat	Koulutuskuntayhtymä OSAO	12/2020
Satauraa ammatillisesta!	Winnova	2/2023
AIKU - Aikuisten ohjaustoiminnan konseptointi ja mallintaminen Etelä-Savossa	Etelä-Savon Koulutus OY	6/2021
Mestariopkua rakentamassa	Jyväskylän Koulutuskuntayhtymä	2/2022
Ohjauksella eteenpäin	Nokian kaupunki	12/2022
Puhtaasti parempaan duuniin	Koulutuskuntayhtymä OSAO	8/2022
Pystyväksi ryhmässä PYRY	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	10/2022
Urahaku	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	7/2022

### Muut raportissa mukana olevat ESR-hankkeet

Maahanmuuttajien mentorointi toisella asteella	Jyväskylän Koulutuskuntayhtymä	2/2019	Hanke kehittää maahanmuuttajien integroitumista koulutuksen avulla. Tämä toteutetaan kouluttamalla toisen asteen opiskelijoista mentoreita maahanmuuttajille. Samalla edistetään kantaväestön monikulttuurisuustiedon ja -taitojen karttumista ja kahdensuuntaista integraatiota, jossa molemmilla osapuolilla tulee olla tarvittavat valmiudet onnistuneen lopputuloksen saamiseksi.
DUDE - Do yoUr own DiligencE	Centria ammattikorkeakoulu Oy	12/2020	DUDE –ympäristö on tarkoitettu opiskelijoille, työttömille alan vaihtajille ja heille, jotka ovat vaarassa tippua koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Toiminta ei ole kohdennettu vain tietyn ryhmän edustajille vaan tavoitteena on luoda uudenlainen ympäristö, jonne on helppo tulla. Toiminta ei ole oppilaitosten normaalia toimintaa, vaan sinne tuodaan yrityksiltä saatuja työelämää mallintavia tehtäviä, joilla kehitetään kohdehenkilöiden henkilökohtaista osaamista tekemisen kautta.
TESSU2 - Aitoon monialaiseen yhteistyö- ja ohjausosaamiseen Ohjaamoissa	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	12/2021	TESSU2 - Aitoon monialaiseen yhteistyö- ja ohjausosaamiseen Ohjaamoissa -projekti auttaa Ohjaamoja kehittämään toimintojaan siten, että monialaisesta yhteistyöstä syntyy sisäänrakennettu toimintatapa ja – kulttuuri niin Ohjaamoissa kuin niiden verkostoissa. Tällöin Ohjaamojen palvelujen saatavuus ja palvelukyky paranee entisestään.
OSMO 2 - Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	8/2021	OSMO2 - Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin -projekti jatkaa OSMO-projektissa hyväksi havaittuja monikulttuurisen osaamisen kehittämisen tapoja yhdessä paikallisten ja alueellisten Ohjaamojen kanssa sekä muiden yhteistyökumppaneiden ja Ohjaamojen tukihankkeiden kanssa. OSMO2:ssa toteutetaan Ohjaamoissa työskentelevän henkilöstön ja heidän taustaorganisaatioidensa koulutuksia, sparrauksia ja valmennuksia tarve- ja asiakaslähtöisesti - myös verkossa. Tavoitteena on varmistaa ohjauksen ja Ohjaamoiden saavutettavuus myös monikulttuurisesta näkökulmasta sekä lisätä Ohjaamoissa toimivien kykyä palvella maahanmuuttajataustaisia asiakkaita.
URAA! - Uraohjausosaamisen kehittäminen Ohjaamoissa	Hämeen ammattikorkeakoulu Oy	8/2020	URAA! – Uraohjausosaamisen kehittäminen Ohjaamoissa - projektin tavoitteena on vahvistaa Ohjaamohenkilöstön monialaista uraohjausosaamista. Projekti toteuttaa uraohjausosaamisen monialaisia koulutuksia, joihin osallistuvat Ohjaamoissa työskentelevien asiantuntijoiden lisäksi Ohjaamojen verkostojen edustajia (esim. koulutuksen

			järjestäjät). Lisäksi projektin tavoitteena on mallintaa Ohjaamojen uraohjaukseyntänteitä ja uraohjauksen palvelumalleja. Perimmäisenä tavoitteena on luoda valtakunnalliset suositukset Ohjaamojen uraohjauksen laadunvarmistukseen.
Ammattiin! - Etelä-Savon toisen asteen kehittämishanke	Etelä-Savon Koulutus Oy	12/2019	Ammattiin! kehittämishankkeen keskeisenä tavoitteena on lisätä työssäoppimisen muotoja ja määrää, mutta samalla varmistaa työelämän tarvitsema tuki opiskelijoiden ohjaukselle. Hankkeen toimenpiteiden kautta lisätään mahdollisuuksia suorittaa yhä enenevässä määrin opintoja työelämässä ja verkossa ja näin lisätä joustavia, henkilökohtaisia opintomahdollisuuksia. Hankkeessa luodaan myös oppilaitoksiin erilaisia uraohjauspalveluja yhteistyössä paikallisten työllisyystoimijoiden kanssa.
UUSILLE URILLE - nuorten työelämätaitojen vahvistaminen	Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	3/2021	Hanke kohdentuu toisen asteen koulutuksen sekä ammattikorkeakoulun toimintaympäristöihin. Samalla erityistä huomiota kiinnitetään nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn näkökulmasta kahteen keskeiseen nivelvaiheeseen; toisen asteen koulutuksen alkuvaiheeseen (koulutukseen kiinnittyminen) sekä toiselta asteelta työelämään tai jatkokoulutukseen sijoittumiseen. Hankkeen päätavoitteena on edistää eteläsavolaisten nuorten koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä ja sitä kautta vahvistaa heidän asemiaan ja aktiivisuuttaan työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa.
Virtaa ohjaukseen	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	2/2021	Omakielisen ja kielitietoisen ohjausosaamisen täydennyskoulutuksen rakentaminen maahanmuuttajataustaisen parissa ohjaustyötä tekeville. Koulutus vahvistaa osaamista ohjauksen menetelmissä, kielitietoisuudessa sekä toimintaympäristöjen tuntemuksessa. Koulutuksen avulla ohjaustyötä tekevällä on paremmat valmiudet ohjata ja tukea asiakkaita tehokkaammin koulutukseen ja työelämään sekä muilla elämänalueilla mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja asiakaslähtöisesti.
Opin portailta työelämään Satakunnassa	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2021	Opin portailta työelämään Satakunnassa -hanke vastaa alueelliseen tarpeeseen sujuvoittaa maahanmuuttaja- ja romanitustaisten ja kv-tutkinto -opiskelijoiden opintojen loppuvaiheen ja työelämän välistä siirtymää. Hankkeen päätavoitteena on maahanmuuttajataustaisten, muiden koulutuksessa aliedustettujen ja kv-tutkinto -opiskelijoiden valmistumisen varmistaminen, työllistymisen edistäminen sekä työelämän edustajien monikulttuurisuus- ja kielitietoisuusosaamisen vahvistaminen.
Live - Lisää vetovoimaa	Turun kaupungin sivistystoimiala	7/2020	Hankkeen tavoitteena on kasvattaa Lounais-Suomessa ja Satakunnassa tekniikan alojen vetovoimaa sekä edistää koulutuksesta koulutukseen ja koulutuksesta työelämään siirtymistä oppilaitosten, yritysten ja muiden sidosryhmien yhteistyössä toteutettavilla toimenpiteillä.